26.10.2026

Energeetika- ja keskkonnaministri määruse
„Tuuleenergia edendamise toetuse taotlemise tingimused ja kord“
eelnõu seletuskiri

I Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse (AÕKS) § 161 lõike 3 alusel. Toetuse andmiseks kasutatakse Euroopa Liidu (EL) heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS) kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisest saadavat tulu. AÕKSi § 161 lõike 1 kohaselt kajastatakse riigi eelarvestrateegias enampakkumisest saadud tulu kasutamise kava, määratakse kliimapoliitikaga seotud meetmete sihtotstarve ning tulu kasutamise eest vastutavad ministrid. AÕKSi § 161 lõike 3 kohaselt võib meetme elluviimise eest vastutav minister kehtestada määrusega enampakkumisest saadud tulu kasutamise tingimused ja korra. Määruse eelnõus on hõlmatud ka AÕKS § 182[1] lõige 5, mille kohaselt kehtestab kliimamuutuste leevendamiseks loodud kauplemisskeemide alusel antud toetuse tagasinõudmise ja -maksmise täpsustatud tingimused ja korra valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Lisaks on määruse aluseks riigieelarve seaduse § 50 lõige 3, mis võimaldab riigieelarvega ministeeriumi valitsemisalale ettenähtud vahenditest anda kohaliku omavalitsuse üksusele ja tema valitseva mõju all olevale üksusele sihtotstarbelist juhtumipõhist toetust investeeringuteks. Selle volitusnormi alusel antakse toetust valdkondlike eesmärkide täitmiseks KOVide kaudu ja sedalaadi toetusega saab mh motiveerida üleriigiliselt oluliste muutuste läbiviimist.

Meetme eesmärk on toetada Eesti energiamajanduse arengukavas ENMAK 2035[1] seatud sihte: energiajulgeoleku tagamine, konkurentsivõime kasvatamine ning üleminek puhtale energiale. Nende eesmärkide saavutamiseks vajab Eesti uusi elektritootmisvõimsusi, sealhulgas nii juhitavaid võimsusi kui ka taastuvenergia lahendusi, milles maismaatuuleenergial on keskne roll. Lisaks toetab eelnõu ka energiamajanduse korralduse seaduse[2] § 32[1] nimetatud riikliku taastuvenergia eesmärgi saavutamist. Eelnõuga kavandatav meede „Tuuleenergia edendamise toetus“ on kajastatud riigi eelarvestrateegias aastateks 2027-2030.

2026. aasta seisuga on Eestis rajatud 694 MW maismaatuuleparke. Maismaatuul on Kliimaministeeriumi tellitud elektrituru analüüsi[3] põhjal kõige kuluefektiivsem tehnoloogia, mille tasandatud tootmiskulu kogu taastuvelektrijaama eluea kestel (ingl k *levelized cost of energy*, LCOE) jääb vahemikku 55–73,5[4] eurot/MWh. Lisaks aitab maismaatuul vähendada sõltuvust fossiilkütustest ja impordielektrist, suurendab madala hinnaga elektritundide arvu elektriturul ning vähendab keskkonnajalajälge. Aastani 2030 on elektrituru analüüsi tulemuste kohaselt kõige soodsam arendada eelisjärjekorras maismaatuuleparke, kuna sellisel viisil on Eestile tagatud kõige soodsam elektri hind.

[1] https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2026-01/ENMAK%202035_1.pdf
[2] https://www.riigiteataja.ee/akt/118032026031?leiaKehtiv#para32b1
[3] https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2026-03/Modelling%20the%20Electricity%20Exchange%20Price%202026%20-%202050.pdf
[4] Modelling the Electricity Exchange Price 2026 - 2050.pdf

Maismaatuule arendamine on seega strateegilise tähtsusega, kuid menetluste kohati aeglane edenemine KOVides on osaliselt seotud kohaliku tasandi vähese motivatsiooniga. Kuigi alates 2023. aastast makstakse tuuleparkide rajamisel nn tuulikutasu[5] kohalikele omavalitsustele ja elanikele, hakkab see laekuma alles pärast tuulepargi ehitamisega alustamist. Planeeringute ja lubade menetlemise periood, mis on KOVide jaoks kõige ajamahukam ja ressursinõudlikum, ei ole praegu vastava meetmega kaetud. Eelnõuga luuakse uus instrument just sellesse kriitilisse etappi, et võimaldada kohalikku kasu saada ka perioodil enne tuulepargi ehitamisele asumist, mil tuulikutasu veel ei laeku.

Meetme eesmärk on kiirendada tuuleparkide arendamisega seotud menetlusi, toetada KOVide valmisolekut tuuleenergia arendusi ellu viia ning tagada, et Eesti liigub kiiremini energiajulgeoleku, taskukohase elektrihinna ja puhtamate energiatootmise viiside suunas.

Eelnõu ei suurenda elanike, ettevõtjate ega vabaühenduste halduskoormust. Taotlusi menetleb ja väljamaksed teeb riigi sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus, kelle põhikirja kohaseks tegevuseks ongi keskkonnasektori toetuste andmine.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kliimaministeeriumi energeetikaosakonna RePowerEU projektijuht Sille Uusna-Rannap (tel 625 4443, sille.uusna-rannap@kliimaministeerium), taastuvenergia ekspert Hans Markus Kalmer (tel 626 9120, hans.kalmer@kliimaministeerium.ee) ja taastuvenergia valdkonnajuht Tauno Hilimon (tel 625 6476, tauno.hilimon@kliimaministeerium.ee).

Eelnõu koostamisse olid kaasatud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi regionaalpoliitika peaspetsialist Katrin Orgusaar, Maa- ja Ruumiameti planeeringute osakonna nõunik Anne Karjus ning Keskkonnainvesteeringute Keskusest meetme koordinaator Kätlyn Kangur, toetuste arendamise üksuse juht Kristjan Kalda ja jurist Jaanika Vilde.

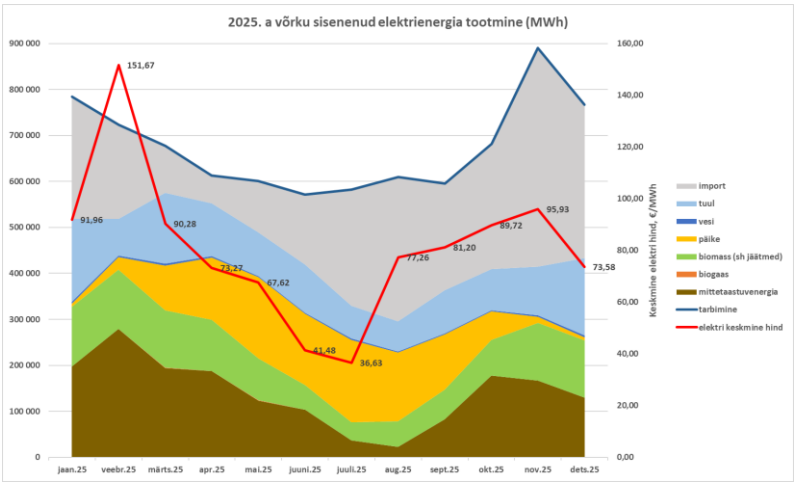
Eelnõu õigusekspertiisi, sh põhiseaduslikkuse analüüsi on teinud Kliimaministeeriumi õigusosakonna juristid Kaili Kuusk (tel 626 2905, kaili.kuusk@kliimaministeerium.ee) ja Rene Lauk (tel 626 2948, rene.lauk@kliimaministeerium.ee). Eelnõus oleva riigiabi analüüsi on koostanud Keskkonnainvesteeringute Keskuse jurist Silver Nittim.

II Määruse eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

ENMAK 2035 toob ühe peamise kitsaskohana Eestisse uute soodsate ja puhaste tootmisvõimsuste rajamisel esile tuuleenergia arendamisega seotud planeerimis- ja loamenetluste ajakulu ning keerukuse. Seetõttu on taastuvenergia eesmärkide saavutamiseks vajalik soodustada menetluste kiirenemist ja kohaliku tasandi otsuste tegemist.

Joonisel 1 on kuvatud kuupõhiselt Eesti elektritootmine, tarbimine, import ja elektri börsihind. Kõrge suvine taastuvelektri (eelkõige päike) osakaal vähendab keskmist elektri börsihinda olulisel määral, kuid talveperioodidel suureneb börsihind kõrge tarbimise ja impordi ning fossiilelektri tootmise tõttu võrreldes suvega mitmekordselt. Hinnasurvet on võimalik vähendada ennekõike täiendava tuuleenergia abil, mis võimaldab soodsaimal viisil katta Eestis talves elektritootmise puudujääke.

[5] https://keskkonnaportaal.ee/et/teemad/taastuvenergia/tuuleenergia/tuulikutasud

Joonis 1. Eesti elektrienergia tootmine, tarbimine, import ja kuu keskmine börsihind 2025. a..Allikas: Elering, NordPool

Tuuleenergia planeeringuid menetlevad ning tuuleparkide rajamiseks vajalikke ehitus- ja kasutuslubasid annavad KOVid. 2026. a seisuga on tuuleplaneeringuid menetluses 22 KOVis. 2025. aastal jõudis planeeringu kehtestamiseni kaks tuuleenergeetika planeeringut ja 2026. aastal on kehtestatud planeeringud ühes KOVis.

Planeerimismenetlus on nõudlik ja hoolikat kaalumist eeldav haldusmenetlus. Nii leitakse tuuleparkidele parimad lahendused. Planeeringu kehtestamiseni jõuavad algatatud tuuleenergia planeeringutest üksnes sellised alad, kus ala on tuuleenergia arendamiseks sobiv nii tootmise tingimuste, loodustingimuste, kogukonna kui ka planeeringu menetleja seisukohtade koosmõjus.

Ühe planeeringute edenemist takistava asjaoluna on välja toodud, et kogukonnas ei nähta piisavat selget kasu tuuleenergia arendamisest. Tuuleenergia toob enam soodsama elektri hinnaga tunde, samas ei pruugi see positiivne mõju kaaluda üles asjaolu, et tuuleenergia arendamine toob tõenäoliselt kaasa muutuse harjumuspärases elukeskkonnas, nt ehitustegevus ja visuaalne muutus. Keskkonnatasude seadus näeb ette, et KOVidele ja tuuliku mõjupiirkonnas elavatele inimestele makstakse tuulikutasu, mis olenevalt tuulepargi suurusest võib ulatuda mitmete sadade tuhandete eurodeni aastas ja millega on võimalik rahastada nii kohalikke teenuseid kui ka mõnda kogukonnale olulist taristuobjekti. KOV jagab pool tuulikutasust tuulikute mõjupiirkonnas olevate eluruumide omanikele – nii nendele, kes elavad samas KOVis, kui nendele, kes elavad sama tuulepargi mõjualas teises KOVis. Tuuliku mõjupiirkond sõltub sellest, kui suur on tuulik. Kui tuuliku tipukõrgus (tiiviku laba tipu kõrgus maapinnast) on kuni 250 m, on mõjupiirkond 2 km. Alates 250-meetrisest tipukõrgusest on mõjupiirkond 3 km.

Planeeringu menetlemise ajal on tuulikutasu maksmine tulevikku jääv hüve, mille vahetut mõju ei tajuta. Kuigi tuuleenergia tootmine võib piirkonda tuua ka suuremaid elektritarbijaid, sellega lisanduvaid töökohti ja omakorda maksutulu KOVi eelarvesse, jääb ka see mõju kogukonna vaatest sageli liiga kaugeks.

Eelnevast tulenevalt on välja töötatud käesolev meede KOVidele tuuleenergia menetluste kiirendamiseks. KOVil on võimalik toetusest saadav raha suunata kohalike elanike heaolu edendamiseks, sealhulgas avalike teenuste arendamiseks just nendesse valdkondadesse ja KOVi piirkondadesse, kus vajadus on kõige suurem ja seos tuulepargiga kõige tugevam.

Eelnõu § 1. Reguleerimisala ja eesmärk

Lõige 1 – määruse sisuks on KOVide toetusmeede tuuleenergia menetluste kiirendamiseks ning eelnõuga reguleeritakse toetuse taotlemise, kasutamise, maksmise ning tagasinõudmise tingimused ja kord.

Lõige 2 – määruse eesmärk on soodustada tuuleenergia kasutuselevõttu ja riigi taastuvenergia eesmärgi täitmist ning toetada KOVe tuuleenergia arendamiseks õiguspäraste ja elluviidavate planeeringute kehtestamiseni jõudmisel. Samuti on eesmärk toetada AÕKS § 161 lõikes 4 sätestatud kliima- ja energiaeesmärkide saavutamist. Tuuleenergia arendamine panustab riigi puhta energia edendamise eesmärki. CO2 vahenditest teostatavad investeeringud panustavad lisaks energiatõhususe ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärkidesse.

Eelnõu kohaselt luuakse toetusmeede tuulepargi rajamist ettevalmistava perioodi toetamiseks. Kui tuuleparki ehitama asutakse, hakkab vastavalt keskkonnatasude seadusele laekuma juba iga-aastane tuulikutasu.

Tuuleparkide kohaliku kasu instrumendina näeb keskkonnatasude seadus ette tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu[6] (*tuulikutasu*). Tasu maksab tuulepargi omanik alates tuuleelektrijaama ehitamise alustamisest kuni tuuleelektrijaama selle asukohast eemaldamiseni. Tuulikutasu laekub 50% ulatuses KOVi eelarvesse ja 50% tuulikutasust jagatakse tuulepargi mõjualas asuvate eluruumide omanikele[7].

2025. aastal maksid tuuleparkide omanikud tuulikutasu kokku 563 000 eurot. Sellest näiteks Eesti suurima tuulepargi, Sopi-Tootsi tuulepargi tuulikutasu suurus oli 2025. aastal üle 300 000 euro[8]. Tuulikutasu laekub igal aastal, seega näiteks Sopi-Tootsi tuulepargi kolme aasta tuulikutasu on ca 1 000 000 eurot.

Planeeringumenetluse ajal, kui arutelud on kõige teravamad, jääb seos tulevikus laekuma hakkava tuulikutasuga ebapiisavaks.

Eelnõuga loodav toetusmeede võimaldab kohalikku kasu ka selleks perioodiks, kui otsuseid tuleb juba teha, aga tuulikutasu veel ei maksta.

Tuuleenergia edendamise toetust, sarnaselt keskkonnatasude seaduse alusel makstavale tuulikutasule, ei võeta arvesse tasandus- ja toetusfondi suuruse arvutamisel[9].

Tuuleparkide rajamise edendamise toetusskeem on kasutusel Sloveenias[10]. Taastuvenergia arendamise soodustamiseks on toetusmeede, mille kohaselt makstakse kohaliku omavalitsuse üksusele rahalist toetust tuuleenergia rajamise võimaldamisel. Meetme eesmärk on motiveerida kohalikke omavalitsusi tuuleenergia arendamist toetama ning vähendada projektide takerdumist planeerimis- ja loamenetlustes, mis on Sloveenias olnud üheks peamiseks

[6] https://www.riigiteataja.ee/akt/108072025046#para21b2
[7] https://www.riigiteataja.ee/akt/108072025046#para55b3
[8] https://public.tableau.com/app/profile/keskkonnaamet/viz/Kohalikeomavalitsusteeelarvessekantavkeskkonnatasu2022-2025/TabelKOVtasudest
[9] https://www.riigiteataja.ee/akt/118122025022#para3
[10] https://www.energetskiportal.com/slovenia-passes-a-regulation-to-boost-the-use-of-wind-energy-in-municipalities/

taastuvenergia arendamise kitsaskohaks. KOVidel on õigus saada ühekordset toetust suuruses 200 000 eurot iga tuuleenergia tootmisvõimsuse megavati kohta. Toetuse maksmise aluseks on kehtiv ehitusluba tuuleenergia tootmisrajatisele ja tõend tootmisrajatise ühendamisest elektrivõrguga.

Toetus makstakse Sloveenias välja pärast seda, kui tuulepargi rajamiseks vajalikud menetlused on jõudnud lõppfaasi, st pärast ehitusloa andmist või rajatise kasutuselevõttu. Toetuse maksmise eelduseks on, et tuuleenergia rajatis paikneb vastava kohaliku omavalitsuse territooriumil ning selle installeeritud võimsus on vähemalt 1 MW. Saadud vahendeid võib kohalik omavalitsus kasutada eelkõige investeeringuteks ja meetmeteks, mis parandavad kohalike elanike elutingimusi ja leevendavad tuuleparkide rajamisega kaasnevaid mõjusid.

Lisaks on olemas toetusmehhanism Taanis, kus omavalitsused saavad raha ühekordse maksena pärast uue jaama võrguga liitumist (tuulepargi arendaja teeb rohefondi makse). Summad on viimaste andmete järgi maismaatuuleparkide ca 40 000 eurot MW kohta. Raha saab kasutada kas tuulepargi lähedal elavate isikute taotletud projektide jaoks või omavalitsuse enda kliima- ja keskkonnaprojektide jaoks[11].

Eelnõu § 2. Toetatavad tegevused

Lõige 1 – eelnõu kohaselt on atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõikes 1 nimetatud vahenditest toetatavad tegevused, mis aitavad KOVil vähendada energiatarbimist, luua lokaalseid taastuvenergia kasutuselevõtu võimalusi, parandada kliimakindlust ning tugevdada avalike teenuste toimepidevust.

Punktides 1 ja 2 nimetatud tegevused on suunatud KOV hoonete energiatõhususe suurendamisele, et vähendada hoonete ülalpidamiskulusid, parandada sisekliimat ning suurendada taastuvenergia kasutamist kohapeal. Näiteks koolihoone soojustamine on abikõlblik.

Punktis 3 nimetatud tegevus võimaldab toetada uue hoone või hooneosa rajamist. Sellel alusel toetust kasutades tuleb arvestada, et uue hoone või hooneosa rajamisega seoses on vajalik arvata KOVi omandis või kasutuses olevatest hoonetest avaliku sektori kasutusest välja energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastav hoone või hooneosa. Tingimuse eesmärk on vältida avaliku sektori kasutuses oleva suure energiatarbimisega hoonefondi suurenemist ning tagada, et toetuse tulemusel väheneb energiatõhususe nõuetele mittevastavate hoonete pindala ja energiatarbimine.

Punktis 4 nimetatud tegevused on suunatud energiatõhusama transporditaristu arendamisele. Toetust saab kasutada näiteks KOV omandis oleva energiatõhusama transporditaristu arendamiseks, sealhulgas kergliiklustee rajamiseks või ühistranspordi energiatarbimist vähendava lahenduse kasutuselevõtuks: nt elektri- või muu vähese heitega busside soetamine, busside laadimistaristu ja avalikud laadimispunktid, ühistranspordi sõlmpunktide rajamine, nõudepõhise ühistranspordi süsteemid, maakonnakeskuse ja väiksemate asulate ühistranspordi ühenduste parandamine, pargi-ja-reisi parklad, jalgrattateed, kõnniteed, koolide ja lasteaedade juurde ohutud jalgrattaühendused, rattaparklad/rattamajad, jalgrattateede valgustus, KOVi enda sõidukipargi elektrifitseerimine ja elektrivõrgu võimekuse suurendamine.

[11] https://ens.dk/tilskud-og-puljer/fremme-af-udbygning-med-vindmoeller-og-solceller/groen-pulje (allikas on taani keeles)

Näiteks parkla rekonstrueerimine võib olla abikõlblik juhul, kui lahendatakse sadeveeprobleemi, tervisebussi hankimine võiks mahtuda meetme alla siis, kui tegemist on nullheitebussiga, tänava rekonstrueerimine oleks abikõlblik juhul, kui seda tehakse jalakäijatele ja jalgratturitele paremate tingimuste tagamiseks või sadeveelahenduste rajamiseks.

Liikuvuspoliitika keskne eesmärk on vähendada inimeste sõltuvust isikliku sõiduauto kasutamisest. Oluline on, et sellesse panustataks ka kohalikul tasandil. Toetatavad investeeringud võimaldavad eelistada muid liikumisvahendeid autoga sõitmisele, näiteks liikuda jalgsi, ühistranspordiga või kergliiklusvahendiga. Investeeringud võimaldavad asendada energiakulukamad autosõidud energiatõhusamate viisidega ja seeläbi aitavad pidurdada autostumise kasvu.

Punktis 5 nimetatud tegevused aitavad kohandada KOV taristut kliimamuutustele vastupidavamaks. Eelkõige on tegemist lahendustega, mis vähendavad üleujutuste, liigvee, kuumalainete ja teiste ilmastikuriskide mõju avalikule ruumile ja teenuste osutamisel, samuti on toetatav veevarustuse ja kanalisatsiooni rekonstrueerimine, kui see panustab kliimamuutuste mõjuga kohanemise ja kliimamuutuste mõju leevendamise eesmärki.

Punktis 6 nimetatud tegevused toetavad KOVi energiavarustuse toimepidevust, et olulised avalikud teenused saaksid jätkuda ka elektrikatkestuse, energiavarustuse häire või muu kriisiolukorra korral. Tegevus panustab kliimamuutuste mõjuga kohanemise ja kliimamuutuste mõju leevendamise eesmärki.

Punktis 7 nimetatud tegevused võimaldavad võtta kasutusele andmepõhiseid ja automaatseid energiajuhtimise lahendusi. Sellised lahendused aitavad paremini jälgida energiatarbimist, tuvastada säästuvõimalusi ning juhtida hoonete ja taristu energiakasutust vastavalt tegelikule vajadusele.

Punkti 8 kohaselt on toetust võimalik kasutada sellise projekti omafinantseeringu katmiseks, mis aitab saavutada kliima- ja energiaeesmärke. Kõikide eelnevalt loetletud tegevuste elluviimisel on abikõlblik ka vajaliku omaosaluse katmine. Seega on võimalik kombineerida toetust teiste rahastusmeetmetega ja suurendada KOVi võimekust kliima- ja energeetikaeesmärkide saavutamiseks vajalikke investeeringuid ellu viia. KOVidele suunatud CO2 meetmete loend vahemikuks 2027-2030 on leitav RES 2027-2030 lisa 5 tabelis 90[12].

Joonis 2. Toetatavad tegevused

Lõige 2 – nimetatakse tegevused, milleks võib kasutada tuulehoo preemia riigieelarvest kaetavat osa.

[12] https://www.fin.ee/sites/default/files/documents/2026-09/Riigi%20eelarvestrateegia%202027-2030.pdf (lk 247-250)

Punkti 1 kohaselt võib toetust kasutada haridus-, kultuuri, spordi-, noorsootöö-, sotsiaalhoolekande- ja tervishoiuteenuste osutamiseks vajalike hoonete, rajatiste ning muu taristu ehitamiseks, rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks.

Punkti 2 kohaselt võib toetada kogukonnakeskuste, kultuuri-, spordi- ja vaba aja veetmise objektide rajamist ja uuendamist.

Punktide 3 ja 4 kohaselt võib toetust kasutada kohalike teede, tänavate, parklate, väljakute, sildade ja muu avaliku taristu rajamiseks või rekonstrueerimiseks ning parkide, puhkealade, mängu- ja spordiväljakute ja muu avaliku ruumi parendamiseks.

Punkti 5 kohaselt on toetatavad ka kohalike avalike teenuste osutamiseks vajalike seadmete, masinate ja muu põhivara soetamine. Näiteks võivad toetatavad olla sotsiaaltranspordi sõidukid, invabussid, õpilasveoks kasutatavad bussid, koduhooldusteenuse osutamiseks vajalikud sõidukid, raamatukogubussid, mobiilsed tervishoiuteenuse osutamise sõidukid, jäätmekäitluse või heakorratöödeks kasutatavad sõidukid ning pääste- või kriisivalmidusega seotud sõidukid ja seadmed. Toetatavaks ei loeta KOVi juhtimis-, haldus- või esindusfunktsioonide täitmiseks vajaliku vara soetamist, sealhulgas ametiautosid.

Punkti 6 kohaselt on toetatav veevarustuse või kanalisatsiooni rajamine või rekonstrueerimine.

Punkt 7 võimaldab toetada ka muid investeeringuid, mis parandavad kohalike elanike elukeskkonda, avalike teenuste kvaliteeti või kogukonna heaolu. See annab KOVidele paindlikkuse valida piirkonna vajadustest lähtuvad investeeringud, kuid välistab tegevused, mis on seotud majandustegevuse toetamisega ja tegevused, millel on piiriülene mõju ehk mille peamine mõju avaldub üksnes lokaalselt ja seisneb avaliku teenuse parendamises. Seetõttu ei ole toetuse abil lubatud anda otsest või kaudset eelist ettevõtjatele ega rahastada ettevõtlustoetusi.

Lõige 3 – lõikega välistatakse, et riigieelarvest rahastatakse tegevusi, mida rahastatakse AÕKS § 161 lõikes 1 sätestatud kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise tuludest. Sätte eesmärk on vältida rahastamisallikate dubleerimist ning tagada riigieelarveliste vahendite kasutamine tegevusteks, mis ei kuulu kliima- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamiseks ette nähtud CO2 vahendite kasutusalasse.

Lõige 4 – toetusmeetme kontekstis on iga KOVi taotlus eraldi projekt. Seega ei ole sättes mõeldud mitte tuulepargi projekti või planeeringut, vaid rahastamistaotluse alusel algatatud menetlust.

Lõige 5 – tulenevalt CO2 vahendite kasutamise nõuetest on meetmest toetatav tulemusnäitaja konkreetse kliima- ja energeetikaeesmärkide saavutamist toetava investeeringu tegemine või tegevuse elluviimine. Seega on tulemusnäitajaks vahetatud katus, kergliiklustee või hangitud salvestusseade.

Projekti tulemusnäitaja on toetatud tegevuste investeeringute arv. Investeeringuks loetakse funktsionaalselt terviklikku objekti või lahendust, mis projekti tulemusel valmib või võetakse kasutusele. Investeeringute arvestamisel loetakse üheks investeeringuks terviklik objekt või lahendus sõltumata selle koosseisu kuuluvate tööde või seadmete arvust.

Näiteks:

- KOV-le kuuluva hoone ehitamine või rekonstrueerimine (sh soojustamine, akende vahetus, ventilatsiooni uuendamine ja valgustuse rekonstrueerimine) = 1 investeering;
- päikeseelektrijaama rajamine = 1 investeering;
- energiajuhtimissüsteemi kasutuselevõtt = 1 investeering;
- kergliiklustee rajamine = 1 investeering;
- sademevee ärajuhtimise või viivitamise süsteemi rajamine = 1 investeering;
- kohalike avalike teenuste osutamiseks vajaliku 3 sõiduki soetamine = 1 investeering.

Kui projekti raames rekonstrueeritakse hoone ning rajatakse sellele eraldiseisev päikeseelektrijaam ja energiasalvesti, arvestatakse projekti tulemusena kolme investeeringut. CO_2 vahendite kasutamise tingimuste kohaselt peavad toetatavad tegevused panustama kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisse ning sellest on määruses loetletud tegevuste valikul lähtutud. Selle hindamiseks kasutatakse lisaks investeeringute arvule asjakohasel juhul järgmisi täiendavaid tulemusnäitajaid: kasvuhoonegaaside heite vähenemine (tCO_2e/a); energiasääst (MWh/a); kasutuselevõetud taastuvenergia kogus (MWh/a).

Vähemalt ühe ülalnimetatud täiendava tulemusnäitaja arvutamine on võimalik § 2 lõike 1 punktides 1-4 nimetatud tegevuste ning lõike 2 punktis 1 nimetatud rekonstrueerimistegevuste puhul. Seetõttu esitab toetuse saaja nende tegevuste korral tulemusnäitajate arvutamiseks vajalikud lähteandmed, mille põhjal rakendusüksus saab vajalikud arvutused teha. Muude tegevuste puhul arvutatakse täiendavad tulemusnäitajad juhul, kui projekti mõju on võimalik kvantitatiivselt hinnata.

KIK määrab taotluse rahuldamise otsuses lähtuvalt projekti tegevuse sisust, milline või millised ülalnimetatud tulemusnäitajad on asjakohased. Toetuse saaja esitab lõpparuandes asjakohasel juhul energiasäästu või kasutusele võetud taastuvenergia koguse ning kasvuhoonegaaside heite vähenemise arvutamiseks vajalikud lähteandmed. Kasvuhoonegaaside heite vähenemise arvutab KIK toetuse saaja esitatud lähteandmete alusel

Lõige 6 – Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 on sätestatud järgmist: „Kui aluslepingutes ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust.“

Seega on riigiabi andmisega tegemist juhul, kui täidetud on järgmised kumulatiivsed tingimused:
1) avalikud vahendid, ehk meetme omistatavus riigile;
2) abi annab abisaajale majandusliku eelise;
3) eelis on valikulise iseloomuga ning
4) meede kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi ning liikmesriikide vahelist kaubandust.

Riigiabi reeglid kohalduvad vaid juhul, kui abi saajaks on ettevõtja. Ettevõtjaks loetakse antud Euroopa Liidu regulatsiooni kontekstis ükskõik millist isikut, kes tegeleb majandustegevusega, sõltumata tema õiguslikust staatusest või rahastamise viisist.

Kohalike omavalitsuste tegevust ja ülesandeid reguleerivad peamiselt kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (KoKS) ning hulk valdkondlikke õigusakte, lisaks kohalike omavalitsuste

põhimäärused ja muud kohalikud õigusaktid. Kuigi kohalike omavalitsuste põhieesmärk on avalike funktsioonide täitmine, eelkõige kohaliku elu korraldamine, ning enamasti nad majandustegevuses ei osale, ei ole nende majandustegevuses osalemine välistatud (vt KoKS § 35). Selleks võib olla näiteks oma kinnisvara üürimine, osalemine kaugkütte, jäätmemajanduse vms turul läbi enamusosalusega ettevõtetega või mitmed muud tegevused. Seetõttu tuleb ka kohalikule omavalitsusele antava toetuse korral vaadata, kas tegemist võib olla majandustegevusega EL toimimise lepingu 107 kontekstis.

Kuna antud toetuse puhul on kindlasti tegemist abi andmisega avalikest vahenditest ning abi on valikulise iseloomuga, siis on keskseks küsimuseks riigiabi mõistele vastavuse hindamisel, kas tegemist on (potentsiaalselt piiriülese mõjuga) eelise andmisega kohalikule omavalitsusele tema majandustegevuses. Määruse § 2 lõigetes 1 ja 2 nimetatud tegevused on valdavalt suunatud KOVile kuuluvate hoonete või taristu parendamiseks, kusjuures piiritlus selliste hoonete või taristu funktsiooni osas kas puudub üldse või pole seda sätestatud suletult. Eelnevast tulenevalt ei ole võimalik mitte ühegi tegevuse puhul üheselt tuvastada, et selle tegevuse rahastamisel oleks tegemist riigiabi ega ka teisalt riigiabi välistada ja väita, et tegevuse toetamine riigiabi definitsioonile vastata ei saa. Toetusmeetmest ei soovita riigiabi anda ning seetõttu tuleb riigiabi andmine otseselt välistada ning rakendusüksus toetuse andjana kontrollib, et antav toetus ei oleks riigiabi EL õiguse mõttes.

Eelnõu § 3. Toetuse taotlemise üldtingimused

Lõige 1 – eelnõu kohaselt on toetuse taotlemise õigus KOVil, kes jõuab tuuleenergia rajamist võimaldava planeeringu kehtestamiseni. Planeeringuna peetakse silmas detailplaneeringut ja KOV eriplaneeringut. Mõlema järgselt on võimalik liikuda edasi loamenetluse etappi ja mõlemas, erinevalt näiteks üldplaneeringust, nähakse ette ka hoonestusalad või tuulikute põhimõttelised asukohad. Määruses kasutatakse elektrituuliku mõistet Vabariigi Valitsuse 26.06.2003 määrusega nr 184 kehtestatud võrgueeskirja[13] § 2 lg 1^1 tähenduses (edaspidi ka *tuulik*).

KOV korraldab oma territooriumi ruumilist planeerimist ja planeeringu menetluses on tal juhtroll. Planeeringu koostamine on KOVi jaoks tuuleenergia arendamisel kõige koormavam menetlusetapp, kus eri huvide tasakaalustamine võib olla keeruline. Uute tuuleenergia võimsuste lisandumine on takerdunud just planeeringumenetluses. Seega on täiendavate tuuleenergia võimsuste lisandumiseks oluline, et toetus motiveeriks KOVe planeeringumenetlusi kõiki menetlusreegleid järgides lõpule viima ja kehtestatud planeeringud oleksid ka elluviidavad.

Lõige 2 – toetuse taotlemise õigus tekib, kui kas ühes KOVi kehtestatud planeeringus või mitme kehtestatud planeeringu peale kokku on võimalik vähemalt viie tuulikupositsiooni rajamine. Viis tuulikupositsiooni võib tuleneda ka mitmest erinevast planeeringust.

Eelnõu kooskõlastamisele esitatud versioonis oli lävendiks kaheksa tuulikupositsiooni. Tulenevalt kooskõlastusringil saabunud märkustest on eelnõus lävendiks seatud viis tuulikupositsiooni, et toetusele kvalifitseeruks ka väiksemad, kuid majanduslikult teostatavad projektid ja võimalik oleks arvestada piirkondlike looduskaitseliste, ruumiliste ja asustusega seotud piirangutega ning erineva suurusega KOVidega.

[13] https://www.riigiteataja.ee/akt/1210220190003?leiaKehtiv

Toetuse taotlemise õigus on seotud panusega taastuvenergia eesmärgi ja ENMAK 2035 eesmärkide saavutamisesse ehk teisisõnu, kui suur on tuuleenergia täiendav võimsus, mida vastav haldusakt edasi menetleda võimaldab.

Planeeringumenetluse käigus tuulikupositsioonide arv enamasti oluliselt väheneb. Samuti ei ole välistatud olukord, kus planeering kehtestatakse eri planeeringualadele erineval ajal. Seega võib ühe kehtestamise otsusega olla kaetud suhteliselt väike arv tuulikupositsioone, aga mitme ala peale kokku võivad kehtestatud planeeringud KOVis võimaldada rajada täiesti märkimisväärse täiendava tuuleenergia võimsuse.

Minimaalse tuulikupositsioonide arvu lävend on kehtestatud lähtudes järgmistest põhimõtetest:

- Planeeringu või planeeringute potentsiaalne mõju riiklikele taastuvenergia ja teistele ENMAK 2035 eesmärkidele peab olema sisuline. Mida väiksem on tuulikute arv, seda väiksema tõenäosusega on tuulepargi rajamine majanduslikest kaalutlustest lähtudes otstarbekas ja seda väiksem on ka panus taastuvenergia eesmärkide saavutamisesse.
- Üldjuhul on planeerimismenetluse läbiviimine mahukas sõltumata tuulikute arvust. Samas on tuulikupositsioonide arvule lävendi seadmisel lähtutud sellest, et mida enam tuulikupositsioone, seda olulisem on muutus senises keskkonnas ja seda enam võib olla muutusest mõjutatuid, kes tuleb protsessi kaasata ja kellega koostöös tuleb tuulepargi sobiva lahenduseni jõuda.
- Suurem tuulikute arv tähendab ka suuremat tuulepargi kulutõhusust. sh madalamat tasandatud elektrienergia maksumust (LCOE), mis omakorda suurendab tuulepargi rajamise tõenäosust ja kaudsemalt mõjutab ka elektrienergia hinda.

Eelnõu kohaselt tekib toetuse taotlemise õigus ka juhul, kui planeering on kehtestatud enne käesoleva määruse jõustumist, aga mitte enne 2025. aastat. Tagasiulatuva mõjuga säte on vajalik selleks, et toetada ka lähiminevikus kehtestatud planeeringute elluviimist. Tagasiulatuva mõjuga säte kohaldub nendele tegevustele, mida rahastatakse AÕKS § 161 lõikes 1 sätestatud kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise tuludest. Suurem osa toetusmeetme eelarvest kaetakse kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise tuludest. Seega on ka põhiosa rahastatavatest tegevustest seotud kasvuhoonegaaside heite vähendamise ning kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisega.

2025. aastal kehtestati kaks KOV eriplaneeringut ja 2026. aastal on kehtestatud planeeringud ühes KOVis. Tagasiulatuva mõjuga sätte eesmärk on toetada nende kehtestatud planeeringute alusel tuulepargi rajamisega edasiliikumist, sest on oluline, et jõutakse ka ehituslubade väljastamiseni.

Lisaks tagasiulatuvale positiivsele mõjule on oluline, et meetme määrusel oleks täiendav positiivne mõju ka pooleliolevatele planeeringumenetlustele. Eelnõus on lisaks CO2 heite vähendamisele suunatud tegevustele eraldi lõikes loetletud laiema kasutusalaga tegevused, mis aitavad arendada kohalikke avalikke teenuseid ja parandada elukeskkonda. Nende tegevuste rahastamist saab KOV näidata toetuse taotluses juhul, kui planeering, mille raames toetust taotletakse, on kehtestatud alates 01.01.2027 ja kavandatav tegevus ei mahu CO2 vahendite kasutusalasse. Riigieelarvelistest vahenditest rahastatavate laiema kasutusalaga tegevuste toetamine võimaluse kasutada toetust paindlikumalt sellisteks tegevusteks, mis on planeeringu kehtestamist kaaluva KOVi jaoks olulised. Riigieelarveliste vahendite kasutusvõimaluse sidumine konkreetsest kuupäevast alates kehtestatud planeeringutega on seotud esiteks õigusselgusega, et tagada selge ja ühetaoline rakenduspiir, teiseks aga annab see kõigile

pooleliolevate planeeringute menetlejatele ühetaolise võimaluse planeeringu kehtestamisel uue komponendiga arvestada.

Riigieelarveliste vahendite alla märgitakse määruse nõuetega kooskõlas olev tegevus siis, kui seda ei ole võimalik rahastada AÕKS § 161 lõikes 1 nimetatud vahenditest.

Lõiked 3 ja 4 – lisaks planeeringu kehtestamisele on oluline, et planeering oleks ka elluviidav.

Ainuüksi planeeringu kehtestamine ei vii tuulepargi rajamiseni, taastuvenergia tootmiseni jõudmiseks on oluline, et planeeringut on asutud ellu viima ehk tuulikutele on taotletud ja antud ehitusload. Planeeringumenetlusele järgnev ehitusluba antakse viieks aastaks, mis tähendab, et ehitusluba taotletakse üksnes sellistele projektidele, mis on kavas ka valmis ehitada. Seega esmase hinnangu planeeringu elluviidavusele annab ehitusloa menetlus. Seetõttu on lisaks planeeringu kehtestamise järgsele toetusele võimalik taotleda lisatoetust, kui antakse välja planeeringuga seotud ehitusload.

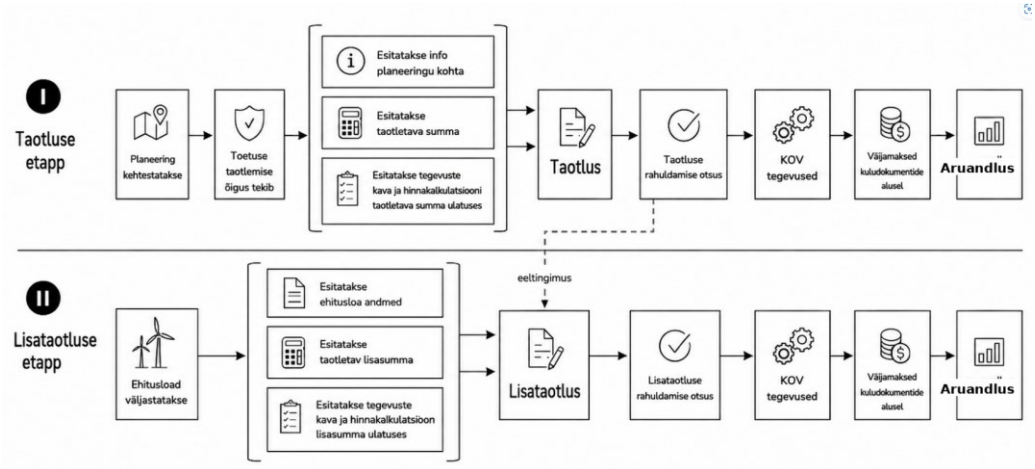
Kui planeeringut asutakse ellu viima, sõltub võimalik täiendav toetus megavattide arvust, mille ulatuses planeeringu elluviimiseni on jõutud. Taastuvenergia eesmärgi saavutamisesse suurema panuse andvate tuulikute toetamiseks on eelnõus seatud tuuliku nimivõimsuse lävend 4 megavatti (MW). Kaasaegsed tuulikud on sellest enamasti küll suurema nimivõimsusega, samas on juba 4 MW tuuliku toodang oluline täiendus taastuvenergia tootmisesse. Mida suuremas ulatuses planeering ellu viiakse ehk mida enam megavatte jõuab tuulepargi rajamise järgmisesse etappi, seda suurem on toetus.

Võrreldes kooskõlastamisele esitatud eelnõuga on kooskõlastusringil saabunud märkustest tulenevalt muudetud lisatoetuse saamiseks vajalikku minimaalset megavattide arvu. Esialgses eelnõus oli see 5 MW, muudetud eelnõus 4 MW.

Lõige 5 – sätestatakse taotleja kohustus esitada toetuse või lisatoetuse taotlemisel eelarve ning tegevuste kirjeldus. Eelarve peab kajastama taotletava toetuse summa ulatuses toetatavaid kulusid ning võimaldama hinnata kulude põhjendatust, vajalikkust ja vastavust määruse eesmärkidele. Tegevuste kirjelduses tuleb esitada ülevaade kavandatavatest tegevustest, nende sisust, ulatusest ja seosest käesoleva määruse § 2 lõigetes 1 ja 2 nimetatud toetatavate tegevustega.

Eelarve ja tegevuste loetelu koostamisel saab KOV tugineda olemasolevatele strateegilistele ja planeerimisdokumentidele, näiteks KOV arengukavale, kliimakavale, investeeringute kavale või muule asjakohasele dokumendile. Samuti võib kasutada varasemaid või paralleelselt koostatud analüüse ja hinnanguid, sealhulgas küsitud hinnapakkumisi, tasuvus- ja teostatavusanalüüse, energiaauditeid ning muid dokumente, mis põhjendavad kavandatava tegevuse vajalikkust, maksumust ja elluviidavust.

Toetust võib kasutada ka omafinantseeringu katmiseks teises projektis, kui toetatav tegevus vastab käesoleva määruse eesmärgile. Sellisel juhul võib kulukalkulatsiooni asemel lähtuda teise projekti rahastamisotsuses, taotluses, eelarves või muudes projekti alusdokumentides esitatud maksumusest ja omafinantseeringu suurusest.

Joonis 3. Toetuse taotlemise skeem

§ 4. Toetuse ja lisatoetuse suurus ning abikõlblikud kulud

Lõige 1 – toetuse eesmärk on toetada tuuleenergia elluviidavate planeeringute kehtestamiseni jõudmist. Toetuse esimese osa suurus on seotud kehtestatud planeeringutes ette nähtud tuulikupositsioonide arvuga. Seega, mida enam tuulikupositsioone on planeeringu kohaselt võimalik rajada, seda suurem on toetus.

Iga tuulikupositsioon annab toetuse summasse 70 000 eurot. Arvestades, et toetuse taotlemise õigus tekib viie tuulikuga, on esimese osa miinimummäär 350 000 eurot. Esialgu eelnõus olnud kaheksa tuulikupositsiooniga on planeeringu kehtestamise järgselt toetuse suurus 560 000 eurot. Toetuse maksimummäär on 2,5 miljonit eurot ühe KOVi kohta. Toetussumma 2,5 miljonit eurot võib jaguneda mitme planeeringu vahel, sh osaliselt kehtestatud planeeringute vahel eeldusel, et tuulikupositsioonide minimaalse arvu nõue on täidetud.

Lõige 2 – planeeringu elluviimisele asumine lisab iga ehitusloaga kaetud tuuliku megavatt lisatoetusena 12 000 eurot ja 4 MW alampiiri arvestades on toetuse miinimummäär, st ühe nelja MW tuulikuga kaasnev toetus 48 000 eurot. Kui planeeringu elluviimisele asutakse kaheksa 5 MW tuulikuga (lävendid esialgu kooskõlastamisele esitatud eelnõust), on toetuse määr 480 000 eurot.

Seega juhul, kui kehtestatud planeeringutega on kaetud kaheksa tuulikupositsiooni ja kõikidel positsioonidel asutakse vähemalt 5 MW nimivõimsusega tuulikutega planeeringu elluviimisele, on toetuse suurus kokku 1 040 000 eurot.

Lisatoetuse maksimummäär on 2,5 miljonit eurot ühe KOVi kohta. Tuuleenergia edendamise toetuse maksimummäär on ühe KOVi kohta sõltuvalt tuulikute arvust ja võimsusest kokku kuni 5 miljonit eurot, mis jaguneb kahe etapi vahel.

Lõige 3 – toetuse määr võib moodustada abikõlblikest kuludest kuni 100 protsenti, kui paragrahvis 4 lõigete 1 ja 2 alusel arvutatud toetuse suurus seda võimaldab.

Lõige 4 – projekti abikõlblikkuse perioodi algus märgitakse taotluse rahuldamise otsuses. Toetuse taotlusi ja lisatoetuse taotlusi on võimalik esitada kuni vooru eelarve ammendumiseni, aga mitte kaugem kui 31. oktoobrini 2028.

Eelnõu esialgse versiooni kohaselt lõppes ka toetuste väljamaksmine 2028. aastal. Kuna muutunud rahastusallikas eeldab, et enne väljamakset on abikõlblik kulu tehtud, st objekt valminud, on ka kulude tegemise perioodi pikendatud kuni 31.10.2030. Eesmärk on, et kõik toetusmeetme väljamaksed oleksid tehtud 2030. aasta lõpuks.

Lõige 5 – lõikes täpsustatakse, et abikõlblikeks loetakse üksnes need kulud, mis on tekkinud projekti abikõlblikkuse perioodil. Nõude eesmärk on tagada toetuse sihipärane ja läbipaistev kasutamine ning vältida enne projekti abikõlblikkuse perioodi või pärast selle lõppu tekkinud kulude rahastamist.

Lõige 6 – täpsustatakse kululiigid, mida loetakse toetatavate tegevuste elluviimiseks vajalikeks ja seetõttu abikõlblikeks.

Abikõlblikeks on määratud üksnes sellised kulud, mis on otseselt seotud toetatava tegevuse eesmärkide saavutamisega ning on vajalikud investeeringu või muu toetatava tegevuse nõuetekohaseks ettevalmistamiseks, elluviimiseks ja kasutuselevõtuks. Kulude loetelu hõlmab tegevuse kogu elutsüklit alates ettevalmistavatest töödest kuni investeeringu valmimise ja kvaliteedi kontrollimiseni.

Materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse tehtavate investeeringute kulude abikõlblikuks lugemine võimaldab toetada nii füüsilise taristu, seadmete ja rajatiste loomist või soetamist kui ka tarkvara, litsentside ja muu immateriaalse vara omandamist, kui need on vajalikud meetme eesmärkide saavutamiseks.

Investeeringutega seotud seadistamise kulud on abikõlblikud, kuna investeeringu eesmärgipärane kasutamine eeldab sageli seadmete paigaldamist, seadistamist, programmeerimist või kasutuselevõttu. Ilma nende tegevusteta ei pruugi investeering täita kavandatud eesmärki.

Projekteerimiskulude, sh ka näiteks arhitektuurikonkursi kulude abikõlblikkus on piiratud juhtudega, kus projekteerimisele järgneb ehitamine koostatud projekti alusel. Tegevus, mille lõpptulemuseks on projekteerimine, ei ole abikõlblik. Selline piirang tagab, et toetatakse tegeliku investeeringu elluviimist ettevalmistavaid tegevusi ning välditakse üksnes projekteerimisdokumentatsiooni koostamise rahastamist olukorras, kus investeeringut ei kavandata ellu viia.

Renoveerimiskulude abikõlblikuks lugemine võimaldab toetada olemasoleva taristu või ehitise uuendamist ja parendamist. Abikõlblikud on sealjuures nii ehitusmaterjalide ja ehitustööde kulud kui ka renoveerimisega paratamatult seotud lammutamis- ja jäätmekäitluskulud, mis on vajalikud tööde teostamiseks ja keskkonnanõuete täitmiseks.

Asjade või teenuste maksumuse kulude abikõlblikkus võimaldab soetada tegevuse elluviimiseks vajalikke vahendeid ja teenuseid, mida ei ole otstarbekas või võimalik toetuse saajal ise tagada.

Omanikujärelevalve kulud on abikõlblikud, kuna need aitavad tagada ehitus- ja renoveerimistööde nõuetekohase kvaliteedi, vastavuse projektile ning õigusaktides sätestatud nõuete täitmise. Omanikujärelevalve vähendab vigade ja puuduste tekkimise riski ning toetab investeeringu jätkusuutlikkust.

Energiaauditite ja ekspertiiside kulud on abikõlblikud, kuna need annavad vajalikku teavet investeeringu kavandamiseks, tehniliste lahenduste valikuks ja oodatava mõju hindamiseks.

Lõige 7 – projektiga mitteseotud, põhjendamatud või ebaolulised kulud ei ole abikõlblikud, kuna avalikke vahendeid võib kasutada üksnes toetuse eesmärkidega otseselt seotud ning tegevuse elluviimiseks vajalike kulude katmiseks. Säte annab toetuse andjale võimaluse välistada kulud, mille seos projektiga puudub või mille vajalikkus ei ole piisavalt põhjendatud.

Kinnisvara ostmise või rentimise kulud ei ole abikõlblikud, kuna meetme eesmärk on toetada konkreetseid investeeringuid või tegevusi, mitte kinnisvara omandamist või kasutamisega seotud püsikulusid. Selliste kulude rahastamine vähendaks vahendite suunamist otsest mõju omavatesse tegevustesse.

Personali- ja projektijuhtimise kulud ei ole abikõlblikud, kuna toetus on suunatud investeeringute ja konkreetsete tegevuste elluviimisele, mitte toetuse saaja tavapärase töökorralduse või töötajate töötasu rahastamisele. Selline lähenemine aitab vältida tegevustoetuse andmist investeeringutoetuse meetme kaudu.

Üld- ja tegevuskulud on välistatud, kuna tegemist on organisatsiooni tavapäraste halduskuludega, mis tekivad sõltumata projektist. Nende kulude rahastamine ei võimalda selgelt hinnata toetuse otsest mõju ega seost toetatava tegevusega.

Lõige 8 – toetuse andmise tingimuste tähenduses loetakse kulu tekkinuks, kui kulu aluseks olev töö on tehtud, asi kätte saadud või teenus osutatud. See tagab, et toetust makstakse tegelikult ellu viidud tegevuste ja reaalselt saadud teenuste eest. Nii välditakse olukordi, kus toetuse saaja taotleb toetust üksnes ettemaksete, tellimuste või muude kohustuste alusel, mille raames ei ole töö veel tehtud ega teenus osutatud.

Lisaks tagab nõue, et kulu tekkimine on tõendatav dokumendiga, kulud on kontrollitavad, läbipaistvad ja auditeeritavad. Tõendavate dokumentidena esitatakse arve, saateleht, üleandmise-vastuvõtmise aktid või muu samaväärne dokument, mis annab toetuse saajale piisava paindlikkuse sobivate tõendusdokumentide kasutamisel, säilitades samal ajal võimaluse hinnata kulude tegelikku tekkimist ja seotust toetatava tegevusega.

Eelnõu § 5. Taotlusvoor

Lõige 1 – taotlusi võtab vastu, menetleb ning vastavad otsused teeb SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi *KIK*).

Lõige 2 – toetusi antakse jooksva taotlusvooru kaudu kuni eelarve ammendumiseni. Käesolevas meetmes ei ole ette nähtud hindamiskriteeriume ega pingerea koostamist. See tähendab, et toetuste taotlemine ja menetlemine toimub pidevalt, kuni eelarves vahendeid on. Vahendite ammendumisel voor suletakse. Taotlusi menetletakse nende laekumise järjekorras ning rahuldatakse nõuetele vastavaks tunnistamise järjekorras kuni taotlusvooru eelarve ammendumiseni. See tähendab seda, et väljamaksete tarbeks ei broneerita toetusmeetme eelarves toetuse ega lisatoetuse tarbeks eraldi eelarvet, vaid taotlused rahuldatakse nõuetele vastavaks tunnistamise järjekorras kuni taotlusvooru eelarve ammendumiseni.

Lõige 3 – sätestatakse, et taotlusvooru eelarve kinnitab energeetika- ja keskkonnaminister käskkirjaga. Igas taotlusvoorus jagatavate vahendite hulk sõltub otseselt riigieelarve

võimalustest. Vahendite eraldamisel riigieelarvest saab sellest lähtuvalt kehtestada ka konkreetse vooru eelarve. Seega käskkirjas eristatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõikes 1 nimetatud vahenditest ehk nn CO2 vahenditest toetatavate tegevuste taotlusvooru avamine ja selle eelarve maht ning riigieelarve seaduse § 50 lõike 3 rahastatavate tegevuste taotlusvooru avamine ja selle eelarve maht. Neist voorudest ja eelarvetest saab taotleda toetust vastavalt § 2 lõikes 1 ja lõikes 2 määratletud tegevustele.

Lõige 4 – KIK teavitab taotlusvoorude avamisest ja sulgemisest ning vooru eelarvest enda kodulehel. Sellega kindlustatakse, et ühest kohast oleks lihtsalt leitav terviklik ning täpne informatsioon taotlusvoorudega seonduva kohta.

Lõige 5 – KIK sulgeb taotlusvooru selle eelarve ammendumisel, kuid mitte hiljem kui 31.10.2028. Taotlusvoorude korraldamine sõltub vajadustest ning riigieelarves ettenähtud vahenditest. Kui konkreetse vooru eelarve ammendub, taotlusvoor suletakse ning täiendavate vahendite tekkimisel avatakse uus voor. Kuna algses eelnõus ei olnud väljamakse seotud objekti valmimisega, kuid täiendatud eelnõus on, pikendati maksetaotluse esitamise tähtaega 30. novembrini 2030. Toetuse ja lisatoetuse taotlusi saab esitada kuni taotlusvooru sulgemiseni. Pärast taotluse rahuldamise otsust saab toetuse väljamaksmiseks maksetaotlusi esitada kuni 30. novembrini 2030.

Eelnõu § 6. Nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele

Lõige 1 – toetuse taotleja on KOV, kelle territooriumile detailplaneeringu või KOV eriplaneeringuga on ette nähtud vähemalt viie tuulikupositsiooni rajamise võimalus.

Lõige 2 – eelnõu kohaselt on taotlejal võimalus kaasata projekti elluviimisesse partner. Partner ei või olla ettevõtja vmt majandustegevuses osalev isik, kuna toetust ei anta tegevuseks, mis võib endast kujutada riigiabi andmist. Taotleja peab koos toetuse taotlusega esitama kinnituse, et ta ei taotle toetust tegevuseks, mille toetamist saab pidada riigiabi andmiseks. Partner peab mingis osas toetatava tegevuse ellu viima ja partneri vastavad kulud hüvitatakse toetusest. Kui toetuse saaja väljamaksetaotluses soovi avaldab, siis tehakse toetuse väljamakse otse partnerile.

Lõige 3 – lõikes sätestatakse topeltrahastamise vältimise nõue. Taotleja ei või saada sama kulu hüvitamiseks toetust mitmest riigieelarvelisest, Euroopa Liidu, välisabi või muust avalikust rahastamisallikast. Nõude eesmärk on tagada avalike vahendite õiguspärane, säästlik ja läbipaistev kasutamine ning vältida olukorda, kus sama kulu rahastatakse rohkem kui üks kord.

Samuti kohustatakse taotlejat avaldama teabe kõigi projektile või selle üksikutele tegevustele taotletud või saadud toetuste kohta, sõltumata rahastamisallikast.

Lõiked 4 ja 5 – toetuse saamiseks esitab KOV pärast haldusakti vastuvõtmist taotluse KIKile. Taotlused esitatakse e-toetuse keskkonnas.

Projekti nime esitamise nõue on vajalik projekti üheseks identifitseerimiseks ja eristamiseks teistest toetustaotlustest ning toetatavatest tegevustest. Projekti nimi võimaldab taotluse menetlemisel, seirel, aruandlusel ja tulemuste hindamisel projekti selgelt määratleda ning tagab toetuse andmise protsessi läbipaistvuse. Samuti aitab projekti nimi siduda taotluses esitatud tegevused, väljundid ja tulemused konkreetse projektiga kogu selle elutsükli vältel.

Taotletava toetuse summa taotluses märkimine võimaldab rakendusüksusel hinnata taotluse vastavust määruses sätestatud toetuse suuruse ja piirmäärade tingimustele. Taotletava toetuse summa esitamine on vajalik, et siduda taotlus konkreetsete planeeringuga ette nähtud tuulikupositsioonide ja planeeringu elluviimise etappidega ning kontrollida toetuse arvestamise aluseid vastavalt määruse §-s 4 sätestatule.

Et hõlbustada taotlusega hõlmatud tuulikute sidumist andmekogudes taotluse aluseks olevate menetlustega, tuleb toetuse taotluses näidata planeeringu rekvisiidid planeeringute andmekogus. Taotluse sidumiseks planeeringute andmekogus oleva planeeringuga märgitakse taotluses ka riigihalduse ministri 18.10.2022 määruse nr 47 "Planeeringute andmekogu põhimäärus" § 9 punktis 1 nimetatud planeeringu identifitseerimise number andmekogus.

Kuivõrd toetuse taotlemise õigus on seotud tuulikute arvuga, tuleb taotluses näidata selgelt ka planeeringuga lubatud tuulikupositsioonide arv. Vastavalt planeeringute andmekogu põhimääruse[14] § 10 lõike 3 punktile 7 tuleb planeeringute andmekogusse nii detailplaneeringu kui KOV eriplaneeringu kohta kanda mh planeeringuga lubatud rajatiste arv. Seega tuleb tuulikute arv kehtiva õiguse kohaselt planeeringus kajastada ja vastav info ka taotluses esitada. Tuulikute võimsuse kajastamise kohustust planeeringus ei ole. Planeeringus märgitakse maksimaalne tuuliku kõrgus. Seega tuulik, millele ehitusluba asutakse taotlema, ei tohi ületada planeeringus määratud kõrgust, aga võib olla sellest madalam, mis enamasti tähendab ka väiksemat võimsust. Et kohustust planeeringus tuuliku võimsust määrata ei ole, ei ole see ka määruse eelnõu kohaselt toetuse taotlemise kriteerium.

Taotlusega koos tuleb esitada ka kulude loetelu, mida toetusega on kavas katta. Projekti kulude loetelu, sh kulude jaotus CO_2 vahendite ja riigieelarve vahendite vahel, ning kalkulatsioon või hinnapakkumus on vajalik kulude põhjendatuse, mõistlikkuse ja abikõlblikkuse kontrollimiseks ning toetuse suuruse määramiseks. Kulude kalkulatsiooni saab KOV esitada kogu toetuse summa ulatuses. Projekti maksumus võib olla suurem kui toetuse suurus, kui projekti tegevus on kallim kui projekti toetuse summa ja osaliselt toimub projekti rahastamine omafinantseeringuna.

Toetuse taotleja esitab kinnituse, et toetust ei taotleta tegevuseks, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi ega Euroopa Liidu liikmesriikide vahelist kaubandust. Nõue on vajalik riigiabi olemasolu hindamiseks. Meetmest toetatavad tegevused on kohaliku mõjuga, suunatud eelkõige piirkonna elanikele ning nende puhul puudub oluline mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele. Toetatavad tegevused ei tekita toetuse saajatele sellist konkurentsieelist, mis võiks mõjutada teiste Euroopa Liidu liikmesriikide ettevõtjate tegutsemisvõimalusi vastaval turul. Riigiabi tunnuste puudumise hindamisel on lähtutud asjaolust, et tegevuste sihtrühm, teenuse osutamise koht ja mõjuulatus on valdavalt kohalikud ning tegevused ei ole suunatud piiriülesele majandustegevusele. Tuginedes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikele 1, puudub meetmel oluline mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele.

Lõige 6 – planeeringu elluviimisele asudes esitab taotleja lisatoetuse taotluse.

Ehituslubade andmisel võib esialgu kavandatud tuulikupositsioonide arv olla planeeringus kajastatust erinev, kui ehituslubasid taotletakse väiksemale arvule tuulikutele kui planeering võimaldab. Samuti võib planeeringus näidatud positsioonidele ehitusluba taotleda eri aegadel, näiteks positsioone eri aegadel esitatud taotlustesse grupeerides. Planeeringu elluviimiseks

[14] https://www.riigiteataja.ee/akt/128122024069?leiaKehtiv

antud ehituslubade andmisel määratakse ka tuuleenergia toodangusse panuse andvate megavattide arv. Seetõttu tuleb pärast ehituslubade andmist esitada lisatoetuse taotlus, milles esitatakse andmed planeeringu elluviimiseks antud ehituslubade ja elektrituulikute võimsuse kohta. Ehitusluba antakse igale rajatisele eraldi, seda ka juhul, kui mitme tuuliku ehitusload on koondatud ühte haldusakti. Ehitusloa taotlemisel esitatakse ehitisregistrisse taotluse ja ehitusprojektiga koos rajatise parameetrid, millest tuleb välja ka tuuliku nimivõimsus. Taotluses tuleb märkida rajatise kood ehitisregistris (Vabariigi Valitsuse 19.06.2015 määrus nr 69 "Ehitisregistri põhimäärus" § 6 p 1) ja ehitusloa number (EHRi põhimääruse § 11 p 15).

Lisatoetuse taotlusega koos tuleb esitada ka lisatoetusest kavandatavate kulude loetelu, sh kui see on asjakohane, ka kulude jaotus CO2 vahendite ja riigieelarve vahendite vahel, ja kalkulatsioon või hinnapakkumus. Kulude kalkulatsiooni saab KOV esitada kogu lisatoetuse summa ulatuses.

Sarnaselt toetuse taotlusele tuleb ka lisatoetuse taotluse juures esitada kinnitus, et toetust ei taotleta tegevuseks, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi ega Euroopa Liidu liikmesriikide vahelist kaubandust.

Eelnõu § 7. Taotluse menetlemine

Lõige 1 – taotluse menetlemine koosneb taotluse ja taotleja vastavuse kontrollist ja taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisest.

Lõige 2 – KIK võib anda puuduse kõrvaldamiseks taotlejale kuni kümne tööpäeva pikkuse tähtaja. Arvestades taotluse suhtelist lihtsust ja formaliseeritust ei ole pikema tähtaja andmine üldjuhul vajalik ning venitaks põhjendamatult menetlust. Erandkorras ja mõjuva põhjuse olemasolul on siiski võimalik anda ka pikem tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks.

Lõige 3 – rakendusüksus võib taotluse läbivaatamise käigus nõuda taotlejalt ja partnerilt selgitusi ja lisateavet taotluses esitatud andmete kohta või taotluse muutmist, kui esitatud taotlus ei ole piisavalt selge, näidates ühtlasi, millised asjaolud vajavad selgitamist, muutmist või dokumentide lisamist.

Lõige 4 – kuivõrd meetmest riigiabi ei anta, kontrollib rakendusüksus, et toetuse andmisel ei esineks riigiabi tunnuseid.

Lõige 5 – rakendusüksus teeb taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse 30 päeva jooksul taotluse esitamisest arvates. Juhul kui taotluses on tuvastatud puudusi ja nende kõrvaldamiseks on antud tähtaeg, siis seda aega ei loeta taotluse menetlemise aja sisse. Taotluse menetlemise aega võib rakendusüksus põhjendatud juhtudel HMS arvestades pikendada.

Eelnõu § 8. Taotluse rahuldamine või rahuldamata jätmine

Lõige 1 – taotlus rahuldatakse, kui täidetud on kõik käesolevas määruses taotlejale ja taotlusele, sh lisataotlusele sätestatud nõuded ning vooru rahalised vahendid seda lubavad.

Lõige 2 – kui toetuse või lisatoetuse summa ületab taotlusvoorus saadaolevate vahendite mahtu, rahuldatakse taotlus osaliselt taotlusvoorus veel vabade vahendite piires. Kui taotlusvooru eelarve jääk taotluse täies mahus rahuldamist ei võimalda, tehakse taotluse osalise rahuldamise

otsus ja taotleja võib taotluse rahastamata osas esitada järgmisse taotlusvooru, kui järgmine taotlusvoor avatakse.

Näiteks kui taotlus on esitatud viie tuulikupositsiooni kohta, taotlusvooru eelarve võimaldab toetuse määrata ainult kolme tuulikupositsiooni osas, on taotlejal õigus esitada järgmisesse taotlusvooru kahe tuulikupositsiooniga kaasneva toetuse taotlus. Sisuliselt on sätte eesmärk selgitada, et viie tuuliku lävendi täitmine on taotlusvoorude ülene. Ehk kui planeeringutega on viis positsiooni olemas, võib toetust taotleda ka sõltuvalt eelarvest erinevates taotlusvoorudes.

Lõiked 3 ja 4 – sätetes on loetletud rakendusüksusele minimaalsed nõuded, mida taotluse rahuldamise või mitterahuldamise otsuses tuleb märkida.

Eelnõu § 9. Toetuse ja lisatoetuse väljamaksmine

Lõiked 1 ja 2 – toetuse saamiseks esitab toetuse saaja pärast tegevuse elluviimist maksetaotluse.

Lõige 3 – sätestatakse KIKi kontrollikohustus maksetaotluste menetlemisel. Sätte eesmärk on tagada, et toetust makstakse välja üksnes nende tegevuste ja kulude eest, mis vastavad määruses sätestatud tingimustele, taotluse rahuldamise otsusele ning avalike vahendite kasutamise nõuetele.

Punktis 1 sätestatud kontroll võimaldab veenduda, et maksetaotluses kajastatud tegevused aitavad kaasa määruse eesmärkide saavutamisele ning vastavad toetatavatele tegevustele. Kontroll aitab välistada olukorrad, kus toetust taotletakse tegevuste eest, mis ei ole meetme eesmärkidega seotud või ei kuulu toetatavate tegevuste hulka.

Punktis 2 sätestatud kuludokumentide kontrollimise kohustus on vajalik kulude põhjendatuse, tegeliku tekkimise ja abikõlblikkuse hindamiseks. Nõuetekohased kuludokumendid võimaldavad tõendada, et toetuse saaja on kulud kandnud ja et need on seotud toetatava tegevuse elluviimisega. See aitab tagada toetuse kasutamise läbipaistvuse ning loob aluse kulude kontrollitavusele ja auditeeritavusele.

Punktis 3 sätestatud kontrolli eesmärk on veenduda, et kuludokumentides esitatud andmed vastavad taotluse või lisatoetuse taotluse rahuldamise otsuses kinnitatud tegevustele, eelarvele ja tingimustele. Selline kontroll aitab vältida toetuse kasutamist heakskiitmata tegevuste või kulude rahastamiseks ning tagab, et toetuse kasutamine toimub kooskõlas tehtud haldusotsusega.

Lõige 4 – kuivõrd KOVidel ei pruugi olla eriti suuremate investeeringute puhul võimalik kogu investeeringu summat esmalt oma eelarvest katta, on eelnõus ette nähtud võimalus esitada KIKile maksetaotlus, mille alusel KIK maksab toetuse välja otse töövõtjale või tarnijale.

Lõige 5 – toetus makstakse välja 30 päeva jooksul maksetaotluse esitamisest. Sätte eesmärk on tagada toetuse saajale selge ja prognoositav väljamakse tähtaeg pärast nõuetekohase maksetaotluse esitamist. Tähtaeg annab rakendusüksusele piisava aja maksetaotluse kontrollimiseks.

Lõige 6 – sätte eesmärk on tagada maksetaotluste menetlemisel paindlik ja proportsionaalne lähenemine olukordades, kus esitatud taotluses või selle juurde kuuluvates dokumentides esineb

puudusi, mis ei takista toetuse saajal nõuetele vastavust tõendamast. Menetlusaja pikenemise sätestamine puuduste kõrvaldamiseks kuluva aja võrra on vajalik õigusselguse tagamiseks, kuna maksetaotluse sisuliseks menetlemiseks vajalikke andmeid või dokumente ei pruugi puuduste esinemisel olla võimalik täielikult hinnata, mistõttu ei ole põhjendatud lugeda puuduste kõrvaldamisele kuluvat aega menetlusaja hulka.

Lõige 7 – maksetaotlus tuleb esitada hiljemalt 30. novembril 2030. a. Maksetaotluse esitamise lõpptähtaja kehtestamise eesmärk on tagada, et toetusega seotud menetlused ja väljamaksed oleks võimalik lõpule viia 2030. aasta lõpuks.

Eelnõu § 10. Toetuse või lisatoetuse saaja kohustused

Lõige 1 – toetuse saajal on eeskätt kohustus teavitada rakendusüksust toetuse määramise aluseks olnud haldusakti muutmisest, kehtetuks tunnistamisest või tühisuse tuvastamisest. Kui kohus peatab näiteks esialgse õiguskaitse korras haldusakti kehtivuse, siis seda ei loeta kohtuotsuse jõustumiseni toetuse saaja kohustuse rikkumiseks.

Toetuse saajal on kohustus alustada projekti tegevustega kuue kuu jooksul pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist. Nõude eesmärk on tagada toetatavate tegevuste õigeaegne käivitamine, sihipärane toetuse kasutamine ning projektide tulemuslik elluviimine. Tegevustega alustamiseks loetakse projekti elluviimisele suunatud sisuliste toimingute tegemist, sealhulgas tegevuse elluviimiseks vajalike lepingute sõlmimist, kaupade või teenuste tellimist, hangete algatamist, projekteerimis- või ehitustööde alustamist, ekspertide kaasamist või muid tegevusi, mis näitavad, et toetuse saaja on asunud projekti eesmärke tegelikult ellu viima.

Punkti 6 eesmärk on tagada toetuse abil soetatud või parendatud põhivara kestlik kasutamine ning kindlustada, et avaliku sektori vahenditest rahastatud investeeringu mõju säiliks ka pärast projekti lõppemist. Viieaastane sihipärase kasutamise kohustus aitab vältida olukordi, kus toetuse abil soetatud vara võõrandatakse, jäetakse kasutamata või kasutatakse muul eesmärgil kui see, mille saavutamiseks toetust anti. Lisaks on säte vajalik selleks, et vähendada ebaseadusliku riigiabi andmise riski. Kui toetuse abil soetatud vara kasutusotstarve muutub vahetult pärast projekti lõppemist või vara võõrandatakse viisil, mis annab selle kasutajale põhjendamatu majandusliku eelise, võib tegemist olla riigiabi andmisega. Sihipärase kasutamise nõude kehtestamine aitab tagada, et toetuse abil loodud vara kasutatakse kogu kohustusliku perioodi vältel üksnes toetuse andmise eesmärkide täitmiseks ning kooskõlas toetuse andmise aluseks olnud tingimustega. Viieaastane periood on proportsionaalne, arvestades toetatavate investeeringute olemust ja põhivara eeldatavat kasutusiga, ning aitab tagada avalike vahendite säästliku, tulemusliku ja eesmärgipärase kasutamise.

Lõige 2 – lõpparuande esitamise eesmärk on võimaldada hinnata, kas projekt on ellu viidud kooskõlas taotluse rahuldamise otsuse, määruse tingimuste ning projekti eesmärkidega. Lõpparuanne annab tervikliku ülevaate projekti tulemustest, tegevuste elluviimisest ja toetuse kasutamisest ning on oluline alus toetuse sihipärase kasutamise kontrollimiseks.

Projekti tulemuste kirjeldus võimaldab veenduda, et toetuse abil kavandatud tegevused on tegelikult ellu viidud. Koos lõpparuandega esitab toetuse saaja mh andmed, mis võimaldavad hinnata projekti tulemuslikkust kliima- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamisel. Esitatavate andmete alusel arvutab rakendusüksus projekti tegevuste hinnangulise mõju, sealhulgas kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise või kasvuhoonegaaside sidumise suurenemise

keskmiselt aastas. Sõltuvalt toetatud tegevuse olemusest võib mõju väljenduda ka taastuvenergia kasutuselevõtu suurenemises või energiatõhususe paranemises.

Nõude eesmärk on tagada projektide tulemuste ühtne ja võrreldav hindamine ning võimaldada toetuse meetme mõju koondhindamist. Toetuse saaja ei pea mõju näitajaid ise arvutama, vaid esitab projekti tulemusi iseloomustavad lähteandmed, mille põhjal teeb vajalikud arvutused KIK. Andmete esitamise lihtsustamiseks võib toetuse saaja kasutada KIKi poolt etteantud vormi, mis aitab tagada esitatava teabe piisavuse ja ühtse kvaliteedi.

Näiteks juhul, kui KOV soetab päikesepaneelid, määratakse taotluse rahuldamise otsuses asjakohaseks tulemusnäitajaks kasutusele võetud taastuvenergia kogus (MWh/a). Näitaja algtase on null ning lõpptase on toetuse tulemusel päikesepaneelidega toodetud taastuvenergia aastane kogus (MWh/a). Näitaja määramiseks esitatakse lähteandmetena muu hulgas paigaldatud päikesepaneelide võimsus (MW) ja tegelikult toodetud taastuvenergia kogus (MWh/a). Hoone rekonstrueerimisel rahastusotsuses määratav tulemusnäitaja energiatarbimine, selle algtase on hoone energiatarbimine enne investeeringu tegemist ja lõpptase hoone energiatarbimine pärast investeeringu tegemist.

Toetuse või lisatoetuse saajal on kohustus järgida CO2 vahenditest rahastatud tegevuste elluviimisel Vabariigi Valitsuse 04.11.2026 määrusega nr 121 kehtestatud teavitusreegleid[15]. Avalikkust tuleb teavitada, et projekti on rahastatud Euroopa Liidu heitkogustega kauplemise süsteemi enampakkumistulust.

Andmete esitamine projekti käigus läbiviidud riigihangete ja tehtud tööde kohta võimaldab kontrollida toetuse kasutamise õiguspärasust, läbipaistvust ning riigihankealaste nõuete järgimist. Samuti annab see ülevaate sellest, millisel viisil on projekti tegevused ellu viidud ja milliseid töid toetuse eest teostati.

Lõige 3 – sätestatakse regulatsioon erandlikuks olukorraks, kui kõiki projekti tegevusi ei jõuta projekti abikõlblikkuse perioodi lõpuks ellu viia. Sel juhul makstakse välja toetus abikõlblikkuse perioodil tehtud abikõlblike kulude katteks, kuid projekti lõplikuks elluviimiseks ja sellega koos ka kokkulepitud tulemuse saavutamiseks vajalikud kulud katab toetuse saaja ka omavahenditest. Projekt peab olema ellu viidud ehk kokkulepitud tulemus saavutatud hiljemalt 31.10.2032.

Eelnõu § 11. Taotluse rahuldamise otsuse muutmine ning toetuse ja lisatoetuse tagasinõudmine

Toetuse eesmärk on toetada tegevusi, mis toetavad tuuleenergia osakaalu suurenemist. Selleks peab esmalt tuuleenergiat võimaldav planeering olema õiguspärane ja elluviidav ning kõik järgnevad load samuti õiguspärased. Kui tuulepargi rajamist võimaldav haldusakt tunnistatakse kehtetuks, ei ole tuulepargi rajamine võimalik ja seetõttu on alus ka toetuse tagasinõudmiseks.

Kõik planeeringus olevad positsioonid ei pruugi jõuda ehitusloani, seetõttu ei ole ehituslubade etapis tuulikute arvule lävendit seatud. Kui ehitusluba tunnistatakse kehtetuks, nõutakse toetus tagasi vastavas ehitusloas olnud megavattide ulatuses, aga tagasinõue puudutab sellisel juhul üksnes lisatoetust. Planeeringu kehtestamise järgselt saadud toetust ehitusloa kehtetuks tunnistamine ei mõjuta.

[15] https://www.riigiteataja.ee/et/akt/129102025008

Eelnõus on toetuse tagasinõude aluseks juhus, kus KOV tunnistab haldusakti tema andmisest nelja aasta jooksul kehtetuks või muudab seda sel viisil, et näiteks määruses sätestatud viie tuulikupositsiooni nõue ei ole täidetud. Perioodiks nelja aasta määramisel on kasutatud analoogiat keskkonnamõjude hindamisega, kus keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet või keskkonnamõju hindamise aruannet on otsustajal võimalik nelja aasta jooksul rakendada eelhinnangu andmise nõude täidetuks lugemisel[16]. Samuti on nelja aasta perioodi kasutatud riigieelarve seaduse § 55[1] lõikes 4 projektipõhise toetuse tagasinõudmise regulatsioonis.

III Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2023/959, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, ja otsust (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist.

Eelnõul on kaudne seos Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga[17] (EL) 2023/2413, 18. oktoober 2023, millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamisega ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652. Direktiivis on seatud Euroopa Liidu taastuvenergia üldeesmärgina 42,5%, püüdlusega 45%. Eestis taastuvenergia osakaalu suurenemine panustab ka Euroopa Liidu üldeesmärgi täitmisesse.

IV Määruse mõjud

Planeeringutes, mis on jõudnud vastuvõtmise või avaliku väljapaneku järgsete muudatuste etappi[18], on ca 500 MW. Seega sellises mahus planeeringute puhul on üldse menetluslikult võimalik, et jõutakse lähiaastatel ka planeeringu kehtestamiseni.

Sihtrühm

KOVid	Kokku on tuuleenergia planeeringuid 22 KOVis, nemad on toetuse peamine sihtrühm.
Tuuleparkide läheduses elavad inimesed	Toetus mõjutab kaudsemalt tuuleparke menetlevates KOVides elavaid inimesi nii siis, kui tuulepargi rajamiseni jõutakse, st visuaalsed muutused harjumuspärases elukeskkonnas, kui ka seeläbi, et toetust kasutatakse elanike heaolu, sh avalike teenuste parendamiseks.
Tuulepargi arendajad	Samuti mõjutab toetus tuuleenergia arendajaid, kellest suuremaid on kümmekond.

4.1. Sotsiaalne mõju, sealhulgas demograafiline mõju

Toetusmeede on suunatud KOVdele, mistõttu see ei puuduta otseselt elanike igapäevaelu. Kaudselt avaldub mõju siis, kui toetus suurendab KOVide motivatsiooni viia lõpule tuuleenergia projektide arendamiseks vajalikud menetlused. Menetluste lõpuleviimine võib viia

[16] https://www.riigiteataja.ee/akt/108072025058#para11
[17] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302413
[18] Tuuleenergeetika võimsus Eestis | Keskkonnaportaal

tuulepargi rajamiseni, mille tulemusel võivad muutused (eelkõige visuaalsed) elukeskkonnas avalduda. Tuulepargi rajamine võimaldab KOVidel ja tuulepargi ümbruses elavatel majapidamistel saada tuulikutasu. Käesoleva meetme raames antav ühekordne lisatoetus on kavandatud KOVidele, kel on võimalus toetus suunata avalike teenuste arendamisesse ja kohaliku elu kvaliteedi parandamisesse, mis tasakaalustab tuuleparkide rajamisega kaasnevat muutust. Kohaliku kasu olemasolu võib suurendada taastuvenergia projektide sotsiaalset aktsepteeritavust[19].

Meetme mõju avaldub eeskätt läbi selle, kas planeeringumenetlustega liigutakse senisest kiiremini edasi. Täiendavate tootmisvõimsuste lisandumine on seejuures kaudne oodatav mõju, mis sõltub eraldiseisvatest investeerimisotsustest ja projektide elluviimisest. Mõjutatud on eelkõige nende kohalike omavalitsuste elanikud, kelle territooriumile tuuleparke kavandatakse, sest nendel KOVidel on õigus toetust taotleda.

Toetuse eesmärk on Eesti majandusele ja ühiskonnale laiemalt positiivset mõju avaldavate tuuleparkide rajamisest tekkivat kasu jagada kohaliku tasandiga ning seeläbi panustada regionaalarengusse. Jätkuva kvaliteetse ning objektiivse otsustusprotsessi tagavad senised kehtivad planeerimis- ja loamenetluse nõuded, kohustuslik kaasamine ja keskkonnamõjude hindamine, haldusaktide põhjendamise kohustus ja kohtulik kontroll ning toetuse tagasinõudmise võimalus õigusvastaste otsuste korral.

4.2. Mõju majandusele

Meetme mõju majandusele seisneb menetluste läbiviimise kiiruse ja tõhususe parandamises, samuti on mõju majandusele siis, kui toetatavaid tegevusi ellu viiakse. Meede loob eeldused taastuvenergia täiendava tootmisvõimsuse lisandumiseks ja aitab kaasa sellele, et soodsama elektrienergia hinnaga tunde on enam. Elektrienergia hind mõjutab lisaks vahetule elektritarbimisele ka üldist majanduskeskkonda, suurinvesteeringute tegemist Eestisse, sellega kaasnevaid töökohti ning kaupade ja teenuste hinda.

TalTechi uuringu kohaselt on Eesti ühiskonnale kasulik kogukulude ja kogutulude vaatest jõuda taastuvenergia osakaalus 70-80%[20].

Toetuse kasutamine KOV hoonete energiatõhususe parandamiseks, kohaliku taastuvenergia kasutuselevõtuks ja nutikate energiajuhtimise lahenduste rakendamiseks vähendab KOVide energiatarbimist ja hoonete ülalpidamiskulusid. Kulude vähenemine vabastab pikemas vaates vahendeid muude avalike teenuste osutamiseks ning vähendab KOV eelarve tundlikkust energiahindade kõikumise suhtes.

Toetatavate tegevuste elluviimine suurendab nõudlust ehitus-, projekteerimis-, inseneri-, paigaldus- ja omanikujärelevalveteenuste järele. Investeeringud hoonete energiatõhususse, uute hoonete rajamisse, transpordi- ja kliimakindlasse taristusse ning energia- ja toimepidevuslahendustesse tekitavad nõudlust ehitussektoris. Lisaks ehitustöödele suureneb nõudlus ehitusmaterjalide, tehnosüsteemide, taastuvenergia- ja salvestusseadmete, automaatika, mõõteseadmete ning muude tehnoloogiliste lahenduste järele. Nende investeeringute tulemusena tekivad täiendavad maksulaekumised riigieelarvesse. Kuni 161

[19] https://build-up.ec.europa.eu/en/resources-and-tools/publications/increasing-benefit-sharing-renewable-energy-projects

[20] https://arenguseire.ee/wp-content/uploads/2025/08/2025_kes-voidab-ja-kes-maksab-kinni-ulemineku-taastuvenergiale_uuring.pdf

tuuliku rajamisega seotud investeeringute kogumaht võib ulatuda ligikaudu 1,8 miljardi euroni, millest Eesti majandusse jääv osa on hinnanguliselt 667 miljonit eurot. Sisend-väljundanalüüsi kohaselt kaasneb sellise investeeringumahuga 406 miljoni euro ulatuses lisandväärtust ning 125 miljoni euro ulatuses maksutulu. Analüüsi kohaselt oleks 20 miljoni euro suuruse meetme eelarve vaates eelarveneutraalsus saavutatav juba ligikaudu 20-25 tuuliku rajamisel, mis moodustab vaid väikese osa meetme sihtrühmas olevatest võimalikest projektidest. Selles hinnangus on arvesse võetud üksnes tuuleparkide rajamisega seotud otsene ja tarneahelates tekkiv majandusmõju. Arvestusest on välja jäetud toetuse abil tehtavate investeeringute mõju, tuuleparkide opereerimisest tulenev majanduskasu, KOVidele ja elanikele laekuv tuulikutasu ning taastuvenergia tootmisvõimsuse suurenemise võimalik mõju elektrihindadele, energiajulgeolekule ja investeerimiskeskkonnale. Seetõttu võib tegelik positiivne mõju majandusele olla mõjuanalüüsis hinnatust suurem.

4.3. Mõju elu- ja looduskeskkonnale

Toetusmeetmel on mõju elu- ja looduskeskkonnale. Mõju avaldub nii tuuleenergia arendamise soodustamise kaudu kui ka toetuse abil elluviidavate tegevuste kaudu. Toetusmeede ise ei muuda keskkonnanõudeid ega keskkonnamõjude hindamise kohustust.

Meetme mõju kasvuhoonegaaside heite vähendamisele avaldub juhul, kui toetuse tulemusel viiakse tuuleenergia planeeringud ja loamenetlused lõpule ning kavandatud tootmisvõimsused rajatakse. Täiendav tuuleenergia tootmine võimaldab asendada fossiilkütustel põhinevat elektritootmist ning vähendada elektrisektori kasvuhoonegaaside heidet. Mõju ulatus sõltub rajatava tootmisvõimsuse mahust, toodetud elektrienergia kogusest ja sellest, millist tootmist taastuvelektriga asendatakse.

Kasvuhoonegaaside heite vähendamisele aitavad otseselt kaasa ka toetatavad tegevused. KOV hoonete energiatõhususe parandamine, amortiseerunud või ebatõhusate hoonete asendamine ning nutikate energia juhtimise lahenduste kasutuselevõtt vähendavad energiatarbimist ja sellega seotud heidet. Kohalike taastuvenergia tootmisseadmete ja energiasalvestite kasutuselevõtt suurendab taastuvenergia osakaalu ning võimaldab toodetud energiat tõhusamalt kohapeal kasutada. Energiasäästlikum transporditaristu võib vähendada fossiilkütustel põhineva transpordi kasutamist ja sellest tulenevat heidet. Avalike teenuste toimepidevust parandavad energialahendused võivad vähendada vajadust kasutada katkestuste ajal fossiilkütustel töötavaid ajutisi varutoitelahendusi.

Kliimakindla taristu rajamise peamine mõju ei seisne otseselt kasvuhoonegaaside heite vähendamises, vaid kliimamuutuste tagajärgedega kohanemises. Sadeveelahendused, üleujutusohu vähendamine ja kuumasaarte mõju leevendamine aitavad vähendada äärmuslike ilmastikunähtustega kaasnevat kahju ning parandada asulate vastupanuvõimet. Mõnel juhul võib kaasneda ka täiendav heidet vähendav mõju, näiteks haljastuse suurendamise, energiavajaduse vähendamise või kahjustatud taristu taastamise vajaduse vähenemise kaudu.

Meetme kaudu teistes energia- ja kliimaprojektides omafinantseeringu katmine võib võimendada kasvuhoonegaaside vähendamise mõju, sest see võimaldab kaasata täiendavaid rahastamisallikaid ja viia ellu suurema mahuga investeeringuid.

Kui toetusmeetme kasutuselevõtu järgselt jõutakse tuuleparkide rajamiseni, avaldub mõju projektipõhiselt ja muutusest on mõjutatud eelkõige keskkond tuuleparkide läheduses.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise riske maandatakse planeerimismenetluse ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise kaudu.

4.4. Mõju regionaalarengule

Toetus loob täiendavad võimalused kohalike omavalitsuste tulubaasi tugevdamiseks ning avalike teenuste arendamiseks, eriti maapiirkondades. Kuna toetus on seotud konkreetsete menetluste (planeeringu kehtestamine ja ehitusloa andmine) lõpuleviimisega, mõjutab meede eelkõige nende omavalitsuste arenguvõimalusi, kus on olemas eeldused tuuleenergia arendamiseks ning kus vastavaid menetlusi läbi viiakse.

Toetusest rahastatavatel tegevustel on oluline positiivne mõju KOVi elukeskkonna parandamisele.

Kui toetusmeetme rakendamise tulemusel jõutakse tuuleparkide rajamiseni, avaldub mõju projektipõhiselt. Sellisel juhul võib lisanduda kaudne regionaalne mõju läbi investeeringute, kohaliku maksutulu ning majandustegevuse elavnemise. Mõjutatud on eelkõige tuuleenergia arendamiseks sobivad piirkonnad, mis on sageli väljaspool suuremaid linnu.

Ebasoovitavate mõjude riskiks on, et toetusmeetme mõju ei jaotu piirkondade vahel ühtlaselt, kuna tuuleenergia arendamise võimalused sõltuvad looduslikest tingimustest, maakasutusest ning kehtivatest piirangutest. See võib teatud juhtudel suurendada regionaalseid erinevusi. Samas tuleneb sellisel juhul regionaalne erinevus eelkõige looduslikest ja ruumilistest eeldustest, mitte toetusmeetmest endast. Samal ajal ei ole nendel KOVidel, kus tuuleenergia arendamine ei ole võimalik, ka menetluskoormust ega võimalike arendustega kaasnevat vajadust muutustega kohaneda. Kavandatav meede soodustab eeskätt selliseid piirkondi, kus tuuleenergia arendamine võimalik on.

4.5. Mõju riigiasutusele ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele

KOVidele lisandub motivatsioon planeeringumenetluste lõpuleviimiseks, kuid menetluslik koormus ei suurene oluliselt, kuna tegemist on olemasolevate ülesannete täitmisega. Toetuse eesmärk on kiirendada otsusteni jõudmist. Meede ei muuda olemasolevat tuuleenergia planeerimisega seotud regulatsiooni, jätkuvalt tuleb õiguspäraselt läbida põhjalik planeeringumenetlus ja teha kõik vajalikud uuringud ning analüüsid.

Toetuse administreerimisega kaasneb töökoormus rakendusüksusele.

Mõju avaldub pidevalt toetuse rakendamise perioodil, esmalt seeläbi, et panustatakse kiirete ja korrektsete haldusmenetluste läbiviimisesse. Väikesemahuline koormus kaasneb ka taotluse esitamisega. Mõjutatud on kõik tuuleenergia planeeringutega tegelevad KOVid ning toetust menetlev asutus.

Eelnõuga loodav meede ei kohusta KOVi planeeringut kehtestama ega ehitusluba andma. Samuti ei vabasta meede KOVi ühegi seadusest tuleneva planeerimismenetluse nõude täitmisest, hoolikast otsuse kaalumisest ega kohustusest hinnata otsustamisel kõiki asjakohaseid asjaolusid. Toetust saavad need KOVid, kelle planeeringud ja ehitusload eelnõus sätestatud tingimustele vastavad, kuivõrd eesmärk on toetada neid KOVe, kellel on tekkinud nii töökoormus kui vastutus tuuleenergia arendamiseks vajalike planeeringute ja lubade menetlemisel.

Peamine ebasoovitavate mõjude risk kohalike omavalitsuste puhul seisneb selles, et rahaline stiimul võib jätta mulje, et mõjutab KOVide kaalutlusõiguse teostamist planeerimis- ja loamenetlustes. Risk on seotud eelkõige otsustusprotsessi tajutava erapooletusega. Samas ei muuda toetusmeede KOVide õiguslikke kohustusi ega otsustuskriteeriume. Planeerimis- ja loamenetlused peavad jätkuvalt vastama kehtivatele õigusaktidele. Riski maandavad kehtivad menetlusnormid, kaasamisnõuded, keskkonnamõjude hindamine, haldusaktide põhjendamise kohustus, kohtulik kontroll ning toetuse tagasinõudmise võimalus õigusvastaste otsuste korral.

Hinnang põhiseaduspärasusele

Vastavalt hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale ei ole põhiseaduslikkuse analüüs ministri määruse eelnõu seletuskirja kohustuslik osa. Siiski saab välja tuua, et põhiseaduse § 154 lõike 1 kohaselt otsustavad ja korraldavad kohalikud omavalitsused kõiki kohaliku elu küsimusi iseseisvalt seaduste alusel. Põhiseaduse § 154 lg 1 ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 1 kohaselt on ruumiline planeerimine kohaliku elu küsimus, mida KOV korraldab iseseisvalt. Riigikohus on kinnitanud, et planeerimisautonoomia kuulub KOV enesekorraldusõiguse tuuma (RKPJKo 18.01.2019, 5-18-4/10, p 48–49; RKPJKo 30.06.2025, 5-24-33/25, p 111). KOV-il on ulatuslik kaalutlusõigus planeeringu algatamise, koostamise ja kehtestamise üle, sealhulgas õigus jätta planeering üldse algatamata (RKPJKo 30.06.2025, 5-24-33/25, p 111) või see lõpetada.

Eelnõu ei ole põhiseadusega vastuolus. Isegi kui tuvastada seos PS § 154 lg 1 riivena, ei ole iga riive tingimata põhiseadusega vastuolus. Riive on põhiseaduspärane juhul, kui see vastab proportsionaalsuse põhimõttele.

Meetmel on legitiimne ja kaalukas eesmärk – toetada kliima- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamist ning suunata CO2 enampakkumistulu tegevustesse, mis aitavad vähendada kasvuhoonegaaside heidet ja parandada energiatõhusust. AÕKS § 161 loob selleks sõnaselge õigusliku raamistiku. Riigieelarve seaduse § 50 lõike 3 alusel rahastatav piiratud osa võimaldab toetada kohaliku kasu investeeringuid, mis parandavad tuuleenergia arendamisega seotud piirkondade elukeskkonda ja avalikke teenuseid, kuid ei kuulu AÕKS § 161 vahendite kasutusalasse.

Meede on eesmärgi saavutamiseks sobiv. Tuuleenergia arendamist võimaldava planeeringu olemasolu näitab, et KOV on loonud oma territooriumil õigusliku võimaluse taastuvenergia tootmise arendamiseks. Sellele eeldusele toetuse andmise võimaluse sidumine loob KOVile motivatsiooni tegeleda tuuleenergia arendamiseks vajalike planeeringutega. Samas kasutatakse saadud toetust omakorda tegevusteks, mille eesmärk on parandada energiatõhusust või vähendada heitkoguseid. Seega on nii toetuse saamise eeldus kui ka toetuse kasutamine seotud meetme kliimapoliitilise eesmärgiga.

Vajalikkuse hindamisel tuleb võrrelda meedet võimalike alternatiividega. KOVi planeerimisautonoomiat vähem mõjutaks näiteks skeem, mille puhul toetust saaks taotleda iga KOV sõltumata tuuleenergia planeeringu olemasolust. Sellisel juhul oleks aga oluliselt nõrgem seos konkreetse meetme ja tuuleenergia arendamise eesmärgi vahel. Arvestades, et meede kasutab AÕKS § 161 alusel sihtotstarbelist kliimapoliitilist raha, on riigil põhjendatud alus seada rahastamisele tingimusi, mis seovad toetuse saamise võimaluse meetme kliima- ja energiaeesmärkidega. Vähem riivav alternatiiv oleks küll siduda toetuse ülempiir üksnes planeeringumenetluse kuludega, kuid käesolev meede on sellest siiski erinev: toetuse abil

rahastatakse AÕKS § 161 eesmärkidega seotud investeeringuid, mitte planeeringu koostamise kulusid. Seega saab asuda seisukohale, et ei ole olemas KOVi enesekorraldust vähem riivavat meedet, mis panustaks vähemalt sama palju nii kliima- kui ka energiapoliitiliste eesmärkide saavutamise ning seetõttu on meede eesmärgi saavutamiseks vajalik.
Meetme mõju KOVi planeerimisautonoomiale tuleb pidada suhteliselt väheseks. KOVile jääb täielikult alles õigus otsustada:

- kas planeering algatada;
- millise menetlusliku lahenduse valida;
- millise sisuga planeering koostada;
- mitu tuulikupositsiooni planeeringuga võimaldada;
- kas planeering üldse kehtestada.

Riik ei saa toetuse tingimuste kaudu kohustada KOVi suurendama planeeringus lubatud tuulikupositsioonide arvu. Toetuse maksimaalne suurus ei muuda KOVi planeerimisotsust riiklikuks ülesandeks ega kõrvalda KOVi kaalutlusruumi. Veelgi olulisem on see, et suurem maksimaalne toetussumma ei tähenda automaatselt suuremat tegelikku väljamakset. KOV peab toetuse saamiseks tegema tegelikud abikõlblikud kulud ja need tõendama.

Teiselt poolt on riigil kaalukas avalik huvi kasutada AÕKS § 161 alusel saadavat raha kliima- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamiseks ning toetada taastuvenergia arendamisega seotud kohaliku tasandi investeeringuid. Nende huvide kaalumisel ei ole alust pidada meetmega kaasnevat mõju KOVi planeerimisautonoomiale ülemääraseks.

Toetuse võimalik rahaline motiveeriv mõju ei asenda ega piira kohaliku omavalitsuse kaalutlusõigust ruumilise planeerimise menetluses. Iga tuulepargi asukoha ja rajamise võimalikkus otsustatakse jätkuvalt selleks ette nähtud planeerimis-, keskkonnamõju hindamise ja loamenetluses, kus hinnatakse konkreetse arenduse keskkonnamõju ning tagatakse avalikkuse osalemine asjakohaste õigusaktide ja Århusi konventsiooni nõuete kohaselt.

Kavandatav lahendus ei ole Eesti õiguskorras pretsedenditu. Riik on varem sidunud kohalikele omavalitsustele suunatud sihtotstarbeliste toetuste saamise võimaluse konkreetsete kliima- ja energiapoliitika eesmärke toetavate tegevuste või menetluste olemasoluga. Näiteks rakendati meedet „Kohalike omavalitsuste võimestamine roheliste investeeringute tegemisel“, mille raames sõltus toetuse saamise võimalus tuuleenergiaga seotud planeeringute algatamisest või kehtestamisest ning mille puhul maksti täiendavat toetust planeeringu kehtestamise korral.

Samuti on seadusandja kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse § 6 lõikes 3 pidanud lubatavaks, et investeeringutoetuste andmisel võetakse kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemist arvesse toetuse andmist eelistava asjaoluna. Seega on Eesti õiguskorras tunnustatud põhimõtet, mille kohaselt võib riik luua kohaliku omavalitsuse autonoomsete otsuste tegemiseks positiivseid rahalisi stiimuleid, kui see teenib olulist avalikku huvi, kuid jätab kohaliku omavalitsuse otsustusvabaduse alles.

Kavandatav meede lähtub samast loogikast. Riik ei kohusta kohalikku omavalitsust tuuleenergiat võimaldavat planeeringut algatama ega kehtestama, ei määra planeeringu sisu ega kohusta võimaldama kindlat arvu tuulikuid. Kohalikule omavalitsusele jääb täielik kaalutlusruum otsustada, kas ja millises ulatuses tuuleenergia arendamist oma territooriumil võimaldada. Meetmega luuakse üksnes võimalus saada sihtotstarbelist kliima- ja energiapoliitilist toetust juhul, kui kohalik omavalitsus on loonud oma territooriumil õigusliku võimaluse taastuvenergia tootmise arendamiseks.

V Määruse rakendamiseks vajalikud kulud

Võttes aluseks toetuse ülesehituse, mille kohaselt esimene väljamakse tehakse alates 5 tuulikust iga tuulikupositsiooni arvestusena 70 000 eurot ja järgmiste väljamaksetena iga MW kohta 12 000 eurot, on toetuse kogumaksumus arvutatud täiendavalt järgmiste eeldustega:

- Toetust makstakse ühe KOVi kohta maksimaalselt viis miljonit eurot: kuni 2,5 miljonit eurot esimese väljamaksena ja kuni 2,5 miljonit eurot järgnevate väljamaksetena;
- KOV on ratsionaalne ja maksimeerib oma toetuse suuruse;
- Eeldades tuuliku nimivõimsuseks ehitusloa kohase toetuse arvutamisel 7,2 MW[21];
- Toetust makstakse ka 2025. a ja 2026. a kehtestatud planeeringutele;
- Kõigile planeeringutes kavandatud tuulikutele väljastatakse ehitusload;
- Tuginetakse Maa- ja Ruumiameti ja Kliimaministeeriumi hinnangule, millised planeeringud võiksid 2026. a kehtestatud saada.

Maa- ja Ruumiameti ja Kliimaministeeriumi hinnangul võib 2026. a ja 2027. a alguses planeeringute kehtestamiseni jõuda veel kuni kuus KOVi. Lisaks on 2025 kehtestatud Lääneranna ala 2 eriplaneering ja Pärnu linna eriplaneering ning 2026 Lüganuse valla eriplaneeringud. Kokku on nimetatud planeeringutes ca 160 tuulikupositsiooni. Eeldades 7,2 MW tuuliku nimivõimsust oleks koguvõimsus üle 1000 MW. Praktikas siiski tuulikupositsioonide arv võrreldes algselt kavandatuga planeerimismenetluse raames väheneb, seega võiks kehtestatud planeeringu raames täiendavaid tuulikupositsioone olla vahemikus 100-150, mis on kooskõlas ENMAK 2035 eesmärkidega. Juhul kui kogu eelpool toodud maht jõuaks ehituslubadeni, on toetuse hinnanguline kogumaht koos administreerimiskuluga kuni 20 miljonit eurot. Tegelikult eraldatava toetuse maht ja sellest tehtavad väljamaksed sõltuvad toetuse taotlemisest, planeeringute edenemisest ning riigi eelarvestrateegia lisas 5 ja riigieelarves vastavateks aastateks kavandatud vahendite mahust. Määruse alusel ei teki toetuse saamiseks automaatset õigust. Toetust saab taotleda üksnes avatud taotlusvoorus ning toetus makstakse välja vaid taotlusvooru kinnitatud eelarve ulatuses. Taotlusvooru eelarve kinnitab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

Toetusmeedet rakendab SA Keskkonnainvesteeringute Keskus. Rakendusüksus võtab taotlusi vastu, kontrollib neid, teeb väljamakseid ja nõuab vajadusel toetuse tagasi. Kui taotlusvoorud toimuvad kogu 20 miljoni euro mahus, on meetme rakendamise hinnanguline halduskulu ligikaudu 134 000 eurot kogu meetme perioodiks. Administreerimiskulu sisaldub meetme kogukulu arvutuses.

Meetme rakendamiseks on Vabariigi Valitsuse otsusega eraldatud lubatud heitkoguse ühikute müügist saadud tulust (enampakkumistulust) 2027. ja 2028. aastal kokku 12 miljonit eurot. Nimetatud vahendeid kasutatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 kohaselt.

Lisaks enampakkumistulust rahastatavatele tegevustele võimaldab määrus eelarveliste vahendite olemasolul rahastada ka selliseid KOV investeeringuid, mida ei ole võimalik toetada AÕKS § 161 alusel kasutatavatest vahenditest. Riigieelarvelistest vahenditest toetuse andmine on võimalik üksnes juhul, kui valdkonna eest vastutav minister on vastavate vahendite olemasolul kinnitanud taotlusvooru eelarve käskkirjaga.

[21] Eeldatakse võimalikult suurt tuulikut, nt Vestase mudel V172, mis on 7,2 MW. Tuulik võib olla ka väiksem, kuid mudelitüübi osas on mõistlik siinsete arvutuste osas eeldada maksimaalset võimalikku toetuse suurust. Lõplik toetuse suurus selgub ehitusloa väljastamisel.

VI Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

VII Määruse eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastati läbi eelnõude infosüsteemi EIS Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Justiits- ja Digiministeeriumi, Rahandusministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. Eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Taastuvenergia Kojale, Eesti Planeerijate Ühingule, MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingule, Eesti Keskkonnaühenduste Kojale ja Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioonile. Seletuskirjale on lisatud esitatud märkusi ja ettepanekuid koondav kooskõlastustabel.

Eelnõu kooskõlastusele saadetud versioonis oli määruse volitusnorm riigieelarve seadusest tulenev ja rahastusallikana kavandatud riigieelarvelised vahendid. Kooskõlastusringi käigus selgus, et meetme peamiseks rahastusallikaks kavandatakse CO2 vahendid. Sellest tulenevalt on eelnõu teksti täiendatud ja muutunud on toetuse taotlemise skeem. Täiendatud eelnõu läbis täiendava mitteametliku konsultatsiooniringi. Tagasiside laekus Lääneranna vallalt, Pärnu linnalt, Põhja-Pärnumaa vallalt, tuuleenergia arendajatelt Kaamos Energy OÜ/KC Energy OÜ, Sustainable Investments OÜ, Vestman Solar OÜ, TMW Green ning Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioonilt. Tagasisidest tulenevalt on täiendatud seletuskirja ja kooskõlastustabelit.

Lisa
Energeetika- ja keskkonnaministri määruse
„Tuuleenergia edendamise toetuse taotlemise tingimused ja kord“
eelnõu seletuskirjale

Nr	Ettepaneku/märkuse sisu	Vastus/põhjendus
Justiits- ja Digiministeerium		
1.	Eelnõu § 5 lg 2 sätestab, et taotleja seaduslikul esindajal ei tohi olla karistusseadustiku §-de 209, 2091, 210, 2601, 372, 373, 379 või 384 alusel määratud kehtivat karistust. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, kuidas kontrollitakse sellele tingimusele vastavust. Palume täiendada seletuskirja vastavalt eelnõu koostaja antud selgitustele, et struktuuritoetuse register teeb automaatse päringu karistusregistrisse.	**Selgitus**. Säte on eelnõust välja jäetud.
2.	Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadus (STS2014_2020) § 37 reguleerib struktuuritoetuse registriga seonduvat. STS2014_2020 § 37 lg-s 4 on olemas volitusnorm põhimääruse kehtestamiseks, kuid puuduvad selle raamid. STS2014_2020 § 37 lg 6 kohaselt määratakse registri vastutav ja volitatud töötleja registri põhimääruses. Karistuse andmed on eriliiki isikuandmed. Kui eelnõus sätestatakse avalikule sektorile ülesanne, mille täitmiseks on vaja töödelda isikuandmeid, tuleb järgida juhist isikuandmete ja avaliku teabe töötlemise ning andmekogude reguleerimise kohta eelnõudes. Seaduses peab olema kirjas andmekogu pidamise eesmärk, kaasvastutavad töötlejad, isikuandmete kategooriad, maksimaalne säilitustähtaeg ning volitusnormi selged raamid. Kui töödeldakse eriliiki isikuandmeid, tuleb isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikli 9	**Selgitus.** Säte on eelnõust välja jäetud.

	lõike 2 punktide b, g, h, i, j ja pp 53 kohaselt näha ette täiendavad kaitsemeetmed andmesubjekti õiguste kaitseks – ehk ei piisa pelgalt andmetöötlejale eriliiki isikuandmete töötlemise õiguse andmisest. Täiendavateks kaitsemeetmeteks ei ole IKÜM-iga andmesubjektile juba vaikimisi ette nähtud õigused, vaid need peavad olema midagi muud, näiteks lühem säilitustähtaeg, suurem läbipaistvus andmesubjektile tema andmete kasutamisel, väga piiratud olukorrad ja eesmärgid, millal eriliigilisi isikuandmeid töödeldakse jne. Palume ka seadust täiendada ja näha ette, et karistuse andmeid kasutatakse ainult eelnõu § 5 lg-s 2 nimetatud tingimuste kontrollimiseks. Palume kaaluda ka eelviidatud kaitsemeetmeid.	
3.	Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 41 lg 2 p 3 kohaselt tuleb seletuskirja sisukokkuvõttes kajastada lahendusettepanek ja selle mõju, sealhulgas mõju halduskoormusele ning selle kasvu korral ülevaade, mille võrra olemasolevat halduskoormust vähendatakse. Hetkel sellist informatsiooni seletuskirja sisukokkuvõttes ei ole. Palume seletuskirja vastava selgitusega täiendada.	**Arvestatud**. Seletuskirja sissejuhatust on täiendatud järgmiselt: Eelnõu ei suurenda elanike, ettevõtjate ega vabaühenduste halduskoormust. Eelnõu loob võimaluse avalik-õiguslikule juriidilisele isikule taotleda seadusest tuleneva ülesande tõhusamaks täitmiseks toetust, taotlusi menetleb ja väljamaksed teeb riigi sihtasutus.
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium		
4.	Eelnõu § 1 sätestab määruse reguleerimisala ja eesmärgi. Samas sätestab eelnõu § 1 lõige 3, milleks saab toetust kasutada, st tegemist ei ole olemuselt määruse reguleerimisala ega eesmärgiga. Eelnõu § 2 lõike 1 näeb ette meetmest toetatavad tegevused. Nende hulgas eelnõu § 1 lõikes 3 nimetatud toetuse kasutamise otstarbeid nimetatud ei ole (elanike heaolu suurendamine, avalike teenuste arendamine). Õigusselguse huvides palume kaaluda saadud	**Selgitus**. Seoses meetme rahastusallika muutumisega on eelnõus loetletud konkreetsemad tegevused, milleks toetust kasutada saab.

	toetuse kasutamine eelnõu § 1 lõike 3 asemel sätestamist eraldi paragrahvina näiteks pärast § 8 või lisada § 9 toetuse saaja kohustustele ka lõige taotleja õigusest kasutada saadud toetust kohalike elanike heaolu edendamiseks, sealhulgas avalike teenuste arendamiseks.	
5.	Eelnõu § 5 lõike 2 sätte esitamise eesmärk jääb ebaselgeks. Kehtiv korruptsioonivastane seadus sätestab § 3 lõikes 4, et riigi- või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus peab tagama, et tema nimel, ülesandel või järelevalve all ei täida teenistuses olles või lepingu alusel avalikku ülesannet ametiisik, kellel on karistatus tahtlikult toimepandud kutse- või ametiõiguste kuritarvitamise või ametikohustuste rikkumisega seotud kuriteo, samuti kelmuse, usalduse kuritarvitamise, altkäemaksu andmise või vahendamise, mõjuvõimuga kauplemise, avaliku usalduse vastase kuriteo või majandusalase kuriteo eest. Selle sätte kohaselt ei saa ka kohaliku omavalitsuse üksuse (edaspidi KOV) esindusõigusliku isikuna taotlust esitada isik, kellel on karistatus nimetatud kuritegude eest.	**Arvestatud**. Lõige on eelnõust välja jäetud.
6.	Eelnõu § 5 lõikes 2 kasutatakse sõnastust „taotleja seaduslik esindaja“, kuid lõike 3 punktis 3 sõnastust „taotleja esindusõiguslik isik“. Ka seletuskirjast ei selgu, kas tegemist on ühe ja sama isikuga või neid tuleks eristada. Soovitame sõnastust ühtlustada ja kasutada läbivalt sõnastust „taotleja esindusõiguslik isik“.	**Arvestatud.**
7.	Eelnõu § 5 lõike 4 punkti 2 järgi peab taotlus sisaldama projekti nime. Palume seletuskirjas selgitada, kuidas KOV peaks märkima taotlusel projekti nime, kui toetusmeetme tähenduses on iga KOVi taotlus eraldi projekt.	**Arvestatud**. Seletuskirja on täiendatud.
8.	Eelnõu § 5 lõike 4 punkti 5 kohaselt peab taotlus sisaldama sealhulgas	**Arvestatud**. Seletuskirja on täiendatud järgmiselt:

	andmeid kehtestatud planeeringu kohta planeerimisseaduse § 41 alusel loodud planeeringute andmekogus. Palume eelnõus täpsustada või seletuskirjas selgitada, millise detailsusega andmekogus sisalduvaid andmeid KOV esitama peab ja kas piisab näiteks taotlusel asjakohase planeeringu ID numbrile viitamisest andmekogus ja kavandatavate tuulikute arvu väljatoomisest.	Taotluse sidumiseks planeeringute andmekogus oleva planeeringuga märgitakse taotluses ka planeeringute andmekogu põhimääruse § 9 punktis 1 nimetatud planeeringu identifitseerimise number andmekogus.
9.	Eelnõu § 8 lõikes 1 sätestatakse, et toetus makstakse toetuse saajale välja toetuse saaja esitatud maksetaotluse alusel. Seletuskirjas küll täpsustakse, millal alates on võimalik maksetaotlus esitada (pärast ehitusloa andmist planeeringu elluviimiseks), kuid selguse huvides võiks seda käsitada ka eelnõus.	**Arvestatud**. Eelnõu teksti on täiendatud.
10.	Eelnõu § 8 lõike 4 kohaselt peab taotluse saaja (ilmselt on eelnõus siiski silmas peetud toetuse saajat) esitama planeeringu elluviimisele asumisel toetuse väljamakse saamiseks maksetaotluse, millele lisatakse andmed antud ehitusloa või ehituslubade kohta ehitusseadustiku § 58 lõikes 2 nimetatud andmekogus. Palume eelnõus täpsustada või seletuskirjas selgitada, millised ehitisregistri andmed tuleb KOVil taotlusesse kanda ja kas ei võiks taotluses ehitusloa või ehituslubade kohta ehitusseadustiku § 58 lõikes 2 nimetatud andmekogu andmete asemel viidata e-ehituse ehitusregistri koodile, kust on vajalikud andmed leitavad.	**Arvestatud.** Seletuskirja § 8 lõike 4 selgitust on täiendatud järgmiselt: Taotluses tuleb märkida rajatise kood ehitisregistris (EHRi põhimääruse § 6 p 1) ja ehitusloa number (EHRi põhimääruse § 11 p 15).
11.	Eelnõu § 8 lõikest 4 ei selgu üheselt, kas maksetaotluse esitamiseks peavad vähemalt kõik kaheksa tuulikupositsiooni selles KOVis olema saanud ehitusloa või võib KOV maksetaotlusi esitada planeeringu elluviimise etapis jooksvalt pärast iga vähemalt viie megavatise nimivõimsusega elektri-tuuliku kohta ehitusloa väljastamist. Palume seda seletuskirjas täpsustada.	**Arvestatud**. Seletuskirja § 6 lg 6 selgitust on täiendatud järgmiselt: Samuti võib planeeringus näidatud positsioonidele ehitusluba taotleda eri aegadel, näiteks positsioone eri aegadel esitatud taotlustesse grupeerides.

12.	Eelnõu § 10 lõikes 2 on sätestatud toetuse tagasinõudmise alused. Seletuskirjast ei selgu, kas planeeringute elluviimise etapis makstud toetuse võib ka sel juhul tagasi nõuda, kui mõnele elektrituulikule kaheksast jääb ehitusluba väljastamata, st kas nn teise etapi toetusi käsitletakse tagasinõuete puhul kumulatiivselt. Eelduslikult on eelnõus silmas peetud, et tagasinõude otsuse võib teha iga ehitusloa puhul eraldi, mis tunnistatakse osaliselt või täielikult kehtetuks. Palume seletuskirja täpsustada.	**Arvestatud**. Seletuskirja § 11 on täiendatud järgmiselt: Kuivõrd kõik planeeringus olevad positsioonid ei pruugi jõuda ehitusloani, ei ole ehituslubade etapis tuulikute arvule lävendit seatud. Kui ehitusluba tunnistatakse kehtetuks, nõutakse toetus tagasi vastavas ehitusloas olnud megavattide ulatuses, aga tagasinõue puudutab sellisel juhul üksnes lisatoetust. Planeeringu kehtestamise järgselt saadud toetust ehitusloa kehtetuks tunnistamine ei mõjuta.
13.	KOVid võivad enne tuuleenergeetika planeeringu kehtestamiseni jõudmist vajada toetust spetsialisti palkamiseks, kes aitaks juhtida protsessi planeeringu kehtestamiseni. Seetõttu soovitame kaaluda meetme tingimustesse võimaluse lisamist rahastada riigi poolt ka KOVis vajalike spetsialistide tööjõukulusid, kuivõrd taastuvenergia eesmärkide täitmine ja energiajulgeoleku tagamine on riigi huvi.	**Mittearvestatud.** Meetme rahaline katteallikas on CO2 vahendid, mida saab kasutada kliima- ja energeetikaeesmärkide saavutamiseks. Eelnõusse lisatakse seetõttu ka konkreetne loetelu tegevustest, mida toetusega rahastada on võimalik. Planeeringute menetlemise tööjõukulud nende tegevuste hulka ei kuulu.
Rahandusministeerium		
14.	Kooskõlastamisele saadetud eelnõu kohaselt luuakse kohalike omavalitsustele suunatud toetusmeede tuuleenergia arendamisega seotud planeeringute ja ehituslubade menetlemise soodustamiseks. Seletuskirjas on toodud, et meetme rahastamine sõltub riigieelarvelistest otsustest ning taotlusvoorude eelarve kinnitatakse eraldi ministri käskkirjaga vastavalt riigieelarve võimalustele. Meile teadaolevalt ei ole toetuse rakendamise eelduseks olev rahastamisotsus tehtud ega vahendeid eraldatud. Seletuskirjas on küll esitatud hinnanguline eelarve (kuni 20 miljonit eurot perioodil 2026–2028), kuid selle rahastamisallikat ei ole toodud. Sellises olukorras ei ole	**Sisuliselt arvestatud.** Rahastusallikad on täpsustatud ning eelnõu tingimused on nendega kooskõlla viidud. AÕKS § 161 lõikes 1 nimetatud vahenditest rahastatakse eelnõu § 2 lõikes 1 nimetatud tegevusi. Riigieelarvelistest vahenditest võib rahastada § 2 lõikes 2 nimetatud tegevusi, mida ei ole võimalik toetada AÕKS § 161 lõikes 1 nimetatud vahenditest. Konkreetse taotlusvooru eelarve kinnitab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

	põhjendatud kehtestada toetuse tingimusi ja korda enne, kui rahastamisallikas on lõplikult selgunud. Lisaks juhime tähelepanu, et rahastamisallikast tulenevalt võivad toetuse tingimused ja rakendusloogika sisuliselt muutuda. Näiteks võivad erineda nii abikõlblikkuse tingimused kui ka toetuse rakendamisperiood. Seetõttu ei pruugi praegusel kujul kehtestatud tingimused olla lõplikult rakendatavad. Samuti võib eelnõu vastuvõtmine enne rahastamisotsust tekitada toetuse potentsiaalsete saajate jaoks põhjendamatu ootuse toetuse suhtes. Arvestades, et eelnõus nähakse ette avatud taotlusvoor kuni eelarve ammendumiseni, võib regulatsiooni varajane kehtestamine suurendada riski, et taotlejad kavandavad oma tegevusi eeldusel, et toetus on kättesaadav, kuigi tegelik rahastamine ei ole veel tagatud. Eeltoodust lähtuvalt peame mõistlikuks, et eelnõu edasine menetlemine toimuks pärast seda, kui rahastamisallikas on selgunud ja vastav rahastamisotsus tehtud. See annab võimaluse kujundada lõplik regulatsioon kooskõlas tegelike rahastustingimustega ning tagada parema õigusselguse. Oleme valmis eelnõu kiirkorras uuesti menetlema ja andma omapoolse sisulise hinnangu pärast rahastamisotsuse tegemist ning sellest tulenevate tingimuste täpsustumist.	
Eesti Linnade ja Valdade Liit		
15.	ELVL toetab eelnõu üldist eesmärki, soodustada tuuleenergia kasutuselevõttu ning panustada Eesti taastuvenergia ja energiajulgeoleku eesmärkide saavutamisse. Samuti peame positiivseks, et eesmärk on hüvitada kohaliku omavalitsuse üksustele tuuleenergia planeerimis- ja	**Teadmiseks võetud.**

	loamenetlustega kaasnevat täiendavat haldus- ja töökoormust, mis tekib menetluse varases etapis. Lisaks võimaldab meede suunata vahendeid kohaliku kogukonna huvides juba planeerimisprotsessi ajal ning aitab suurendada tuuleenergia arenduste ühiskondlikku aktsepteeritavust. Samas peame märkima, et eelnõu ülesehitus ei arvesta piisavalt kohalike omavalitsuste tegelikku rolli, töökoormust ega õiguslikku vastutust planeerimisprotsessis. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja detailplaneeringu menetlus on sisuliselt ning õiguslikult keerukas ruumiotsus, mille tegemisel tuleb tugineda uuringutele, keskkonnamõju hindamise tulemustele, riigiasutuste seisukohtadele ja kooskõlastustele ning avalikkuse kaasamise käigus esitatud ettepanekutele ja vastuväidetele. Menetluses tuleb tasakaalustada erinevaid avalikke ja erahuve ning tagada otsuste õiguspärasus ja põhjendatus.	
16.	Samuti ei ole põhjendatud siduda toetuse saamist menetluse kiiruse või rahalise stiimuliga viisil, mis võib tekitada surve teha planeerimisotsuseid kiirendatud korras. Selline lähenemine võib vähendada otsustusprotsessi kvaliteeti ning suurendada planeeringute vaidlustamise riski. Lisaks tuleks arvestada, et KOV ei oma täielikku kontrolli planeeringu lõpptulemuse üle. Planeeringute menetlemist mõjutavad sageli riigiasutuste kooskõlastused, täiendavate uuringute vajadus, kohtuvaidlused ning muud menetlusvälised asjaolud. Sellest hoolimata jääb oluline õiguslik ja finantsrisk kohaliku omavalitsuse kanda. Samuti peame oluliseks vältida olukorda, kus eelnõu rakendamine võib luua avalikkuses	**Selgitus**. Eelnõus ja seletuskirjas on läbivalt rõhutatud, et toetuse taotlemise võimalus ei vabasta KOVi ühegi planeerimismenetluses sätestatud kohustuse täitmisest. Kõik nii PlanSist, KehJSst kui HMSist tulenevad nõuded tuleb täita ja menetlused tuleb läbi viia õiguspäraselt. Tuuleenergia täiendavate võimsuste saamiseks suunatud toetuse taotlemise võimalus ei kahjusta kuidagi riigi või KOVi usaldusväärsust. Menetluse läbiviija peab kaalutletud otsuseni jõudmiseks hindama asjaolusid kogumis ja puudub põhjus, miks hinnata, et eelnõuga kaalumisel lisanduv üks positiivne mõju kaalub üles kõik ülejäänud asjaolud.

	arusaama, et riik soosib planeeringute menetlemisel kiirust ja formaalset lõpptulemuse saavutamist, mitte sisuliselt kaalutletud, õiguspärast ja kvaliteetset ruumiotsust. Selline arusaam võib kahjustada nii riigi kui ka kohalike omavalitsuste usaldusväärsust.	
17.	Minimaalse tuulikute arvu nõude muutmine (§ 2) Eelnõu kohaselt tekib toetuse saamise õigus juhul, kui planeering näeb ette vähemalt kaheksa elektrituuliku rajamise võimaluse. ELVL hinnangul ei ole selline lävend põhjendatud ega piisavalt paindlik. Nõue välistab väiksemad, kuid majanduslikult teostatavad projektid ning ei arvesta piirkondlike looduskaitseliste, ruumiliste ega asustusega seotud piirangutega. Samuti seab see väiksemad omavalitsused ebavõrdsesse olukorda võrreldes suuremate omavalitsustega, kus on võimalik kavandada suurema mahuga arendusi. Praktikas esineb olukordi, kus piirkonna ruumilised või keskkonnatingimused võimaldavad kavandada näiteks kolme kuni nelja tuulikuga projekti, mis võib olla majanduslikult toimiv ja piirkonna arengut toetav lahendus. Sellisel juhul on planeerimismenetlus oma sisult ja töömahult võrreldav suuremate projektidega, kuid eelnõu kohaselt jääks selline arendus toetuse meetmest välja. <u>Ettepanek</u>: Kaaluda minimaalse tuulikute arvu vähendamist või alternatiivsete tingimuste kehtestamist, mis võimaldaksid toetust saada ka väiksemamahulistel, kuid sisuliselt põhjendatud ja elluviidavatel projektidel.	**Arvestatud**. Eelnõus on toetuse saamise eelduseks oleva tuulepargi miinimumnõuet korrigeeritud ja senise 8 tuuliku asemel on lävendiks 5 tuulikupositsiooni. Kuivõrd toetuse suurus sõltub tuulikute arvust, peab 1 miljoni euro saamiseks planeeringute ja ehituslubadega olema kaetud kaheksa tuulikut. Kui planeeringus ja ehituslubadega on kaetud 5 tuulikut, on toetuse summa suurus kokku 780 000 eurot.
18. 5.	<u>Planeerimismenetluse eripära ja ajasurve risk</u> KOV eriplaneeringu ja detailplaneeringu menetlus on sisuliselt ja õiguslikult keerukas	**Osaliselt arvestatud**. Eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et planeerimismenetluse venimise tõttu ei ole tuuleenergia võimsusi oodatud mahus lisandunud. Vajadus sõltuvust

	ruumiotsus, mille tegemisel tuleb tugineda: uuringutele ja analüüsidele, keskkonnamõju hindamise tulemustele, riigiasutuste kooskõlastustele, avalikkuse kaasamisel esitatud seisukohtadele, erinevate huvide kaalumisele. Taotlusvooru nõuded tuleks üles ehitada selliselt, et toetust saavad kõik kohaliku omavalitsuse üksused, kes täidavad määruses sätestatud sisulised tingimused määratud tähtajaks. Kui riigieelarvelised vahendid on piiratud, tuleb sätestada läbipaistev ja õiglane proportsionaalse rahastamise mehhanism, mitte siduda toetuse saamist üksnes taotluse esitamise järjekorra ja eelarve ammendumisega. Ettepanek: Mitte siduda toetuse tingimusi menetluse kiirusega või rahalise stiimuliga viisil, mis võib avaldada survet otsustamise kvaliteedile. Lisaks kaaluda taotluse sulgemise tähtaega muuta tähtajatus, seda juhul kui toetusvahendid ei ole ammendunud. (eelnõu §4(6))	välisühendustest vähendada on juba praegu ja mõjutab juba praegu Eesti tarbijate elektri hinda. Planeeringumenetluse läbiviimisel on KOVil ulatuslik kaalutlusõigus, mh on võimalik planeeringumenetlus kõiki nõudeid järgides läbi viia oluliselt kiiremini kui see praegu on toimunud. Toetuse üks eesmärk on motiveerida KOVe menetlused tõhusalt läbi viima. Seetõttu on põhjendatud ka toetusele ajalise piiri seadmine. Kooskõlastusringi ajal muutus meetme rahaline katteallikas ja toetuse maksmiseks vajalikud kulud kaetakse CO2 vahenditest. Nende vahendite kasutamise eelduseks on, et kulu on tehtud. Toetuse esialgse kontseptsiooni kohaselt ei olnud vajalik tegevust enne väljamakse saamist ellu viia. Kuivõrd uuendatud eelnõu järgi see kohustus on, on väljamaksete tegemise perioodi pikendatud kuni 2030. aastani. Toetuse taotluse esitamise võimalus on endiselt kuni 2028. aasta lõpuni, aga väljamakse saamise eelduseks oleva tegevuse elluviimiseks on jäetud rohkem aega.
Lüganuse vald		
19.	Lüganuse vald on taastuvenergiat kavandavate planeeringutega intensiivselt tegelenud aastast 2021 ning tänaseks on töös 9 erinevat tuuleparkide planeeringut. On ehk vähem teada, et meie piirkonnas on tuuleparkide arendamisega tegeletud juba viimased 15 aastat, mil tuuleparkide planeerimine veel ei olnud nii suure avaliku tähelepanu all või olulise riikliku huviga. Seda kinnitab teemaplaneering "Olulise ruumilise mõjuga Aidu tuulepargi, seda toetava infrastruktuuri ja rekreatsioonialade ning lasketiiru asukohavalik", mis on Maidla Vallavolikogu poolt 2011. aasta märtsis kehtestatud ning mis hõlmab endise Aidu põlevkivikarjääri ja seda ümbritsevat territooriumi Ida-Virumaal (tänase Lüganuse valla	**Mittearvestatud**. Toetuse eesmärk on eeskätt ergutada töösolevate planeeringute edenemist. Toetuse saamise eeldused on seotud planeeringu kehtestamise ja selle elluviimisele asumisega. Seetõttu ei ole ettepanekut arvestatud.

	territoorium). Et planeeringute realiseerimine ei ole olnud väga kiire, ei ole tänaseks ka realiseeritud kõikide varasemate planeeringutega ette nähtud tuulikute ehitusõigus. Tulenevalt sellest teeb Lüganuse Vallavalitsus ettepaneku täiendada määruse § 2 toetatav tegevus punktiga (4). Selle mõte on võimaldada KOV-idele taotleda varasemate planeeringute alusel määruse kehtivusaja jooksul ehitatavatele tuulikutele määruse II osa toetust. *(4) KOVil on õigus toetust taotleda, kui ühe või mitme enne 1. jaanuari 2025. a kehtestatud planeeringu alusel on võimalik KOVi territooriumil vähemalt kaheksa elektrituuliku rajamine.*	
20.	Teiseks oluliseks Lüganuse valla poolseks ettepanekuks on jätta määrusest välja tingimus, mille kohaselt seatakse toetustele ülempiir. Kavandatud määruse versioonis on planeeritud maksimaalseks toetuse kogumahuks kuni 5 miljonit eurot ühe KOVi kohta, sõltumata planeeringute arvust. Selline piirang taastab maksimaalse toetuse kogumahu saavutamisel senise olukorra või tekitab isegi senisest ebasoodsama olukorra ning maksimaalse toetuse kogumahu täitumisel võib konkreetse KOVi motivatsioon oluliselt langeda. Määruse seletuskiri ütleb väga üheselt, et täiendavate tuuleenergia võimsuste lisandumiseks on väga oluline, et toetus motiveeriks KOVe planeeringumenetlusi kõiki menetlusreegleid järgides lõpule viima ja kehtestatud planeeringud oleksid ka elluviidavad. Ei ole ka põhjust karta, et KOVid hakkavad planeeringuid toetuse saamise eesmärgil tegema, tuuleenergia arendamise võimalused sõltuvad ennekõike looduslikest tingimustest, maakasutusest ning kehtivatest	**Mittearvestatud**. Eelnõus on jäädud KOVi kohta 5 miljonit eurot toetuse piirmäära juurde. Seega suurte või arvukate tuuleparkide planeeringute puhul on võimalik saada väga märkimisväärne toetussumma. Piirmäära kehtestamise üks eesmärk on taotlusvooru eelarvest toetada enamaid KOVe, kus planeeringud edenevad. Kui piirmäär puudub, on võimalik ka olukord, kus ebaproportsionaalselt suur osa vooru eelarvest liigub ühele KOVile. Samas tuuleenergia tootmine ei peaks koonduma ainult üksikutesse KOVidesse, vaid varustuskindluse tagamiseks on oluline toetada ka tuuleenergia hajutatud arengut.

	piirangutest ja planeeringumenetlusi tuleb järgida ning tagada kohaliku elukeskkonna tasakaalustatud areng. Teeme ettepaneku § 3 toetuse suurus punktides (1) ja (2) kaotada summa piirang ja lisada § 3 punkt (3), mille kohaselt on toetust võimalik taotleda kuni riikliku eesmärgi saavutamiseni või toetusmeetme eelarve ammendumiseni. § 3. Toetuse suurus (1) Toetuse suurus planeeringu kehtestamisel on 70 000 eurot § 2 lõikes 2 nimetatud planeeringus ette nähtud iga elektrituuliku kohta. ~~aga mitte enam kui 2 500 000 eurot ühe KOVi kohta~~. (2) Toetuse suurus planeeringu elluviimisele asumisel on 12 000 eurot megavati kohta igale vähemalt viie megavatise nimivõimsusega elektrituulikule ehitusloa andmisel. ~~aga mitte enam kui 2 500 000 eurot ühe KOVi kohta.~~ *(3) Toetuse suurus ühe KOV kohta ei ole piiratud. Toetust on võimalik taotleda kuni riikliku eesmärgi täitumiseni, milleks on kuni 150 uue tuulegeneraatori püstitamine või toetusmeetme eelarve ammendumiseni.*	
Enefit OÜ		
21.	Määruse eelnõu §2 lg 1 ja 3 motiveerivad KOV-i nõudma (uut) planeeringut ka olukorras, kus sellist planeeringut teha ei ole vaja, sh enne 01.01.2025 kehtestatud planeeringute elluviimisel (nt Sopi-Tootsi välja ehitamata tuulikud). Seetõttu peaks §2 ja §3 võimaldama toetust maksta ka KOV otsuste korral, millega KOV-il ei ole vajalik uut planeeringut kinnitada, vältimaks olukorda, kus uute elektrituulikute rajamine takerdub soovi taha saada toetust ka planeeringu eest, milleks tuleb nõuda uue planeerimismenetluse läbimist.	**Mittearvestatud**. Otsus, kas uut planeeringut on vaja või mitte ei saa ajakohastamisel haldusorganil sõltuda sellest, kas planeeringu eest on võimalik toetust saada. Uue planeeringu koostamise nõudel peab olema sisuline alus. Toetuse eesmärk on eeskätt ergutada töösolevate planeeringute edenemist. Toetuse saamise eeldused on seotud planeeringu kehtestamise ja selle elluviimisele asumisega. Seetõttu ei ole ettepanekut arvestatud.
22.	Meie hinnangul ei ole otstarbekas sätestada määruse § 2 lõikes 2	**Arvestatud.**

	tuulikute võimsuse minimaalseks piiriks 5 MW, sest erinevate piirangutega arvestamiseks on ühiskonnal kasulikum aktsepteerida mõnes kohas ka minimaalselt 3,5 või 4 MW tuulikuid, selle asemel, et loobuda täielikult tuulikute paigaldamisest. Seetõttu teeme ettepaneku määrata minimaalseks toetust saava tuuliku võimsuseks 3,5 MW. KOV-dele on juba loodud motivatsioon aktsepteerida võimalikult suure võimsusega tuulikuid, sest elluviimise toetus on otseselt seotud ehitatavate tuulikute võimsusega.	Eelnõu on muudetud selliselt, et ehitusluba peab olema antud vähemalt 4 MW nimivõimsusega tuulikule või tuulikutele.
23.	Määruse eelnõu §2 lg 1 tuleks otseselt mainida, et toetust makstakse kõigi vähemalt 3,5 MW nimivõimsusega elektrituulikute rajamiseks ehitusloa väljastamise eest, sõltumata varasemast planeerimismenetluse ajaloost. Praegu esitatud sõnastuses kasutatud termin "ja vastava planeeringu" võib tekitada järelduse, et varem kinnitatud planeeringute alusel uute ehituslubade andmine ei ole toetatav tegevus. Meie hinnangul on vaja vältida juhtumid, kus osade ehitusõiguste realiseerimine takerdub toetusele mittekvalifitseerumise tõtu. Ettepanek muuta § 2 (1) sõnastust alljärgnevalt: „Toetatav tegevus on elektrituulikute rajamist võimaldava detailplaneeringu või kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (edaspidi planeeringu) kehtestamine ja vastava planeeringu elluviimisele asumine. Toetatavaks tegevusena käsitletakse ka ehitusõiguse väljastamist elektrituulikute rajamiseks juhul, kui ehitusloa väljastamiseks vajalik planeerimismenetlus on varasemalt läbitud.	**Mittearvestatud**. Ettepanekus kirjeldatud arusaam, mis sätet lugedes tekib on see, mida sätet sõnastades ka silmas peeti. Eelnõu eesmärk on eeskätt ergutada töösolevate planeeringute edenemist. Toetuse saamise eeldused on seotud planeeringu kehtestamise ja selle elluviimisele asumisega. Seetõttu ei ole ettepanekut arvestatud.
24.	Määruse eelnõu §3 lg 1 viitab, et planeeringu kehtestamise toetust saab	**Arvestatud.**

	maksta §2 lg 2 nimetatud planeeringus ette nähtud tuulikute kohta. Kuid §2 lg 2 ei käsitle ühtegi planeeringut, mille tõttu ei ole §3 lg 1 sätestatud tingimus täidetud ning määruse alusel ei saa planeeringu toetust üldse maksta. Eelnõu üldisest sisust tulenevalt võib eeldada, et §3 lg 1 sätestatud toetus planeeringu kehtestamise eest tuleb välja maksta, kui üheaegselt on täidetud §2 lg 3 sätestatud planeeringute mahu tingimus ning §2 lg 2 sätestatud vähemalt 5 MW tuuliku minimaalse võimsuse kriteerium. Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku täpsustada §3 lg 1 sõnastust.	Eelnõu on ettepanekule vastavalt korrigeeritud.
25.	Määruse eelnõu §3 piirab toetuse väljamakseid aastas (planeeringul 2,5 mln € = 35 tuulikut; ehitusloal 2,5 mln € = 208 MW), see tekitab KOV-dele motivatsiooni vältida eriti suurte projektide heaks kiitmist ja soodustab suurte projektide administratiivset vähendamist või eri aastatel valmivateks osadeks jagamist eriti juhul, kui KOV-s on mitu planeeringut. Teeme ettepaneku loobuda § 3 lõigetes 1 ja 2 planeeringu ning ehitusloa eest makstava toetuse piiramisest üleüldse. Kui aastase toetuse väljamakset on vaja piirata eelarve planeerimise eesmärgil, siis tuleks sätestada piirmäär vaid kalendriaastas tehtavale summaarsele toetuse väljamaksele kogu Eestis ning sätestada, et piirmäära ületav summa makstakse välja eelisjärjekorras järgnevatel eelarveaastatel. Sellisel juhul oleks KOV-del motivatsioon võimalikult kiiresti ja võimalikult suures mahus ehituslube väljastada.	**Mittearvestatud.** Eelnõus on jäädud KOVi kohta 5 miljonit eurot toetuse piirmäära juurde. Seega suurte või arvukate tuuleparkide planeeringute puhul on võimalik saada väga märkimisväärne toetussumma. Piirmäära kehtestamise üks eesmärk on taotlusvooru eelarvest toetada enamaid KOVe, kus planeeringud edenevad. Kui piirmäär puudub, on võimalik ka olukord, kus ebaproportsionaalselt suur osa vooru eelarvest liigub ühele KOVile. Eelarve võimalustega tuleb muidugi ka arvestada ja selle juures ei ole küsimus üksnes ühe aasta mahus, vaid kogu meetme kulus. Aga teise aspektina on arvestatud, et tuuleenergia tootmine ei peaks koonduma ainult üksikutesse KOVidesse, vaid varustuskindluse tagamiseks on oluline toetada ka tuuleenergia hajutatud arengut.
26.	Määruse eelnõu §10 lg 2 p 2 lubab KOV-l tühistada välja antud haldusakti 4 aastat peale selle välja andmist ilma, et haldusakti	**Mittearvestatud**. Tagasinõude tähtaeg on eelnõus kavandatud mõistliku tasakaaluna. Kui KOV tunnistab selle aja jooksul toetuse

	väljastamise eest makstavat toetust peaks tagasi maksma. Meie hinnangul see suurendab haldusaktide pikkade vaidlustuste riski. Tuuleparkide ehitamist aitaks kiirendada, kui §10 lg 2 p 2 sätestatud 4-aastane toetuse tagasi maksmise tähtaeg pikeneks kogu ehitusloa ja planeeringu õigusliku vaidlustamise perioodi võrra. Teeme ettepaneku täiendada vastavalt §10 lg 2 p 2 sõnastust.	abil antud haldusakti ise kehtetuks, tuleb toetus tagasi maksta. Samas ei ole põhjendatud jätta toetuse saajat määramata ajaks tagasinõude riskiga seotuks üksnes seetõttu, et haldusakti üle võib toimuda kohtuvaidlus. Kohtuvaidluse kestus ei ole KOVi ühepoolses kontrollis ning tähtaja sidumine kogu vaidlustusperioodiga muudaks toetuse saaja kohustused raskesti prognoositavaks. Samuti tuleb arvestada, et eelnõu kooskõlastamise ajal muutus toetuse rakendamise kulude katteallikas. CO2 vahenditest väljamakse tegemise eeldus on, et kulu on tehtud ja objekt on valmis. Toetusmeedet ei ole võimalik tähtajatult avatuna hoida. Selleks, et tegevused oleks võimalik ellu viia, on väljamaksete tähtaega pikendatud kuni 2030. aastani. Tähtaja pikendamine kogu kohtuvaidluse aja võrra ei oleks kooskõlas meetme ajaraami ega rakendamise tingimustega.
Eurowind Energy OÜ		
27.	Eelnõu § 2 lg 4 sätestab, et toetust antakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevuste elluviimiseks projekti põhiselt. Eelnõu § 2 lg 4 viitab lõikes 1 toodud tegevustele, mille kohaselt toetatav tegevus on elektrituulikute rajamist võimaldava detailplaneeringu või kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kehtestamine ja vastava planeeringu elluviimisele asumine. Eelnõu sõnastusest võib jääda ekslik mulje, et silmas peetakse arendaja tuulepargi projekti, mitte kohaliku omavalitsuse toetustaotlust. Seletuskirjas on küll täpsustatud, et toetusmeetme kontekstis on iga taotlus eraldi projekt ning sättes ei ole mõeldud tuulepargi projekti ega planeeringut, vaid rahastamistaotluse alusel algatatud menetlust. Õigusselguse huvides tuleks see täpsustus tuua ka määruse teksti.	**Selgitus**. Seoses rahastusallika muutusega on toetatavate tegevuste loetelu eelnõus muutunud täpsemaks. See tagab ka, et tuuleenergia rajamise projekti kui niisugust käesoleva määruse kontekstis projektina silmas ei peeta.
28.	Eelnõu § 2 lg 2 sätestab, et planeeringu elluviimisele asumine on	**Mittearvestatud**.

	määruse tähenduses vähemalt viie megavatise nimivõimsusega elektrituulikule ehitusloa andmine. Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 2 lg 2, § 3 lg 2, § 7 lg 3 p 4 ja § 8 lg 4 selliselt, et toetuse teine osa makstakse välja mitte ehitusloa, vaid kasutusloa andmise alusel. Eelnõu eesmärk on soodustada tuuleenergia kasutuselevõttu ja riigi taastuvenergia eesmärgi täitmist. Pärast ehitusloa väljastamist võib küll asuda seisukohale, et planeeringut on asutud ellu viima, kuid ainult ehitusloa väljastamine ei taga tuulepargi valmimist ega taastuvenergia tootmisvõimsuse lisandumist. Kasutusluba aga kinnitab, et ehitis on valmis ja seda võib kasutama hakata. Ka seletuskirjas nimetatud võrdlusriikide näited toetavad hilisemat toetuse väljamakse hetke: Sloveenia puhul on toetuse aluseks kirjeldatud ehitusluba koos tõendiga tootmisrajatise ühendamisest elektrivõrguga ning Taani puhul tehakse makse pärast uue jaama võrguga liitumist. Eurowind Energy hinnangul kasutusloa põhine toetuse väljamakse vähendab riski, et riik maksab olulise osa toetusest välja olukorras, kus ehitusluba on küll antud, kuid tuulikuid tegelikult ei rajata, ehitusluba vaidlustatakse või projekt jääb investeerimisotsuse puudumise tõttu realiseerimata. Ühtlasi vähendaks see lähenemine riski, et toetuse esimese osa kiirema kättesaamise eesmärgil võiks mõni kohalik omavalitsus püüda kehtestada planeeringut või planeeringu osa, mille realiseeritavus on madal. Toetuse teise osa väljamakse kasutusloa väljastamisel vähendab ka hilisema tagasinõude võimalust ja vajadust.	Kasutusloa etapiga väljamakse sidumine oli eelnõu koostamisel kaalumisel. Eelnõusse jäi teise väljamakse sidumine ehitusloa andmisega seetõttu, et tuua toetuse maksmine lähemale planeeringumenetlusele. Just planeeringumenetluses tehakse kõige keerulisemad otsused ja selles menetluses on praegu ka tõrked. Lisaks hakkab elektrituuliku ehitamise alustamise teatise esitamisest alates laekuma tuulikutasu. Seega kavandatav toetus on mõeldud kohaliku kasu instrumendiga katma tuulikutasu laekumisele eelnevat perioodi.
29.	Teeme ettepaneku täpsustada toetuse taotluse esitamist mitme samaaegse planeeringu menetlemise korral.	**Selgitus**. Eelnõu kohaselt on toetuse taotlemisele seatud lävend: kehtestatud

	Eelnõu § 2 lg 3 järgi võib vähemalt kaheksa elektrituuliku nõue olla täidetud ühe või mitme planeeringu peale kokku. Seletuskiri kinnitab samuti, et kaheksa tuulikupositsiooni võib tuleneda mitmest erinevast planeeringust ning planeeringud võivad kehtima hakata eri ajal. Samas ei ole määruse tekstis piisavalt selgelt kirjeldatud, kas kohalik omavalitsus peab esitama ühe koondtaotluse alles pärast kaheksa tuulikupositsiooni täitumist või võib esitada taotlusi osade kaupa, näiteks olukorras, kus esmalt kehtestatakse planeering näiteks viie tuulikuga ning mõne kuu pärast teine planeering näiteks kuue tuulikuga.	planeeringutes peab olema vähemalt kaheksa tuulikupositsiooni. Eelnõus ei ole taotlemise õigus seotud sellega, kui palju planeeringuid või positsioone on menetluses. Kui kehtestatud on viit tuulikupositsiooni võimaldav planeering ei ole eelnõus ettenähtud lävend täidetud ja toetust taotleda ei saa. Kui kehtestatakse järgmine planeering, milles on kuus tuulikut, on kahe planeeringu peale lävend täidetud ja KOVil on õigus esitada taotlus, näidates ära nii planeeringu 1 kui ka planeeringu 2 tuulikupositsioonid.
30.	Teeme ettepaneku täpsustada § 4 lõikes 2 ja seletuskirjas meetme eesmärki. Eelnõu § 4 lg 2 kohaselt antakse toetust jooksva taotlusvooru kaudu kuni eelarve ammendumiseni ning § 4 lg 6 kohaselt suletakse taotlusvoor eelarve ammendumisel või hiljemalt 31.10.2028. Samal ajal on toetuse maksimaalne piirmäär kehtestatud ühe kohaliku omavalitsuse kohta kuni 2,5 miljonit eurot planeeringu kehtestamisel ja kuni 2,5 miljonit eurot planeeringu elluviimisele asumisel. Eelnõust ja seletuskirjast ei nähtu, mitut kohalikku omavalitsust, planeeringut, tuulikupositsiooni või megavatti riik meetmega tegelikult toetada plaanib. Seletuskirjas on toodud hinnang, et 2026. ja 2027. aasta alguses võib planeeringute kehtestamiseni jõuda kuni seitse omavalitsust ning meetme eelarve on 2026–2028 perioodil ligikaudu 20 miljonit eurot. Eelnõu § 4 lg 3 järgi kehtestatakse õigus saada toetust ehitusloa andmisel lisatingimusega, et maksetaotluse esitamise ajal on taotlusvoorus eelarvejääki. Seletuskirja kohaselt väljamaksete tarbeks ei broneerita ei esimese ega teise väljamakse tarbeks eelarvet,	**Selgitus**. Eelnõus ei ole toetus seotud konkreetsete tuulepargi projektide või KOVidega, seetõttu pole neid ka seletuskirjas nimetatud. Sõltumata sellest, milline KOV planeeringu kehtestamiseni jõuab, on toetusele juurdepääs samadel tingimustel kõigil kehtestamiseni jõudnud KOVidel. Eelnõu ei vabasta KOVi haldusülesannete täitmisest. Kui ehitusloa taotlus esitatakse, tuleb seda ka menetleda ja juhul, kui kontrolliesemes olevad nõuded täidetud, tuleb luba välja anda. Seega ei ole mõeldav olukord, et KOV ilma põhjenduseta ehitusloa väljaandmisest keeldub, kui kehtiv planeering rajatise ehitamist võimaldab. Senised projektid on seisma jäänud just planeeringumenetluses ja meede on selgelt suunatud sellele, et motiveerida planeeringumenetlust õiguspäraselt ja senisest kiiremini lõpule viima. See eesmärk on eelnõus ka selgelt väljendatud. Kui ehituslubade andmise hetkeks on taotlusvooru eelarve ammendunud, on võimalik samade ehituslubadega tulla taotlema järgmisesse taotlusvooru eeldusel, et järgmise taotlusvooru jaoks eelarve eraldatakse.

	vaid taotlused rahuldatakse nõuetele vastavaks tunnistamise järjekorras kuni taotlusvooru eelarve ammendumiseni. Kuna avatud taotlusvooruga antakse toetust erinevatele tegevusetappidele, mis on üksteisest otseselt ajaliselt sõltuvad, esineb risk, et taotlusvooru eelarve ammendub piisaval hulgal kehtestatud planeeringute tõttu ja kohalikud omavalitsused ei ole motiveeritud ehituslubasid väljastama. See tähendab, et omavalitsus võib teha tegevusi planeeringu elluviimiseks, kuid teise etapi väljamakse ei pruugi olla tagatud. Samuti eelnõu § 8 lg 5 lubab osalist väljamakset ja rahastamata osa esitamist järgmisse taotlusvooru. Omavalitsuse eelarve planeerimise ja õiguskindluse huvides tuleks täpsustada, kas teise etapi summa broneeritakse või milline on taotluste prioriteetsus järgmises voorus või kas on võimalus, et järgmist vooru üldse ei avatagi.	
31.	Eelnõu § 9 kohustab toetuse saajat teavitama KIKi planeeringu kehtestamise või ehitusloa andmise otsuse kehtetuks tunnistamisest, tühisuse tuvastamisest või muutmisest. Eelnõu § 10 lg 2 p 3 kohaselt nõuab KIK toetuse tagasi, kui ilmneb asjaolu, mille tõttu toetust ei oleks antud. Eelnõu sõnastus jätab ebaselgeks, kas KIK saab või peab toetuse tagasi nõudma ka olukorras, kus planeeringu või ehitusloa andmise otsus tühistatakse kohtus kolmanda isiku kaebuse alusel. Eelnõu seletuskirjast võib selle kaudselt välja lugeda, kuid selguse huvides tuleks eelnõud täpsustada. Samuti palume eelnõu §-s 10 sätestada tähtaeg, mille jooksul on KIK-il õigus toetus tagasi nõuda.	**Selgitus**. Ettepanekus viidatud punkt jäetakse eelnõust välja. Toetuse tagasinõudmise aeg tuleb toetuse AÕKS § 182^1 lõikest 2, mille kohaselt toetuse tagasinõudmise otsuse võib teha kümne aasta jooksul toetuse andmise otsuse tegemise päevast arvates.
32.	Teeme ettepaneku kirjutada seletuskirjas põhjalikumalt lahti eelnõu § 3 lg 1 ja lg 2 toetussummade kujunemise alused	**Selgitus**. Toetuse summad on arvestatud hinnanguliselt, mitte kulupõhiselt. Toetusmeetme koostamisel arvestati mh

	nii, et oleks võimalik aru saada millise metoodika, eelarveliste võimaluste ja mõjuanalüüsi põhjal on jõutud määradeni 70 000 eurot tuuliku kohta ja 12 000 eurot MW kohta. Seletuskiri kirjeldab, et esimese etapi toetus on 70 000 eurot tuulikupositsiooni kohta ning teise etapi toetus 12 000 eurot MW kohta. Samuti on toodud võrdlus Sloveeniaga, kus kohaliku omavalitsuse toetuseks on kirjeldatud 200 000 eurot MW kohta, ning Taaniga, kus omavalitsused saavad raha ühekordse maksena pärast uue jaama võrguga liitumist ja arendaja teeb rohefondi makse ligikaudu 40 000 eurot MW kohta. Seletuskirjas on küll põhjendatud, miks planeeringu kehtestamise etapis lähtutakse tuulikupositsioonide arvust ja planeeringu elluviimise etapis MW-põhisest arvestusest, kuid seletuskirjast ei nähtu piisavalt, millise metoodika alusel on võrdlusriikide praktika, riigieelarve võimalused ja meetme eesmärk teisendatud Eesti konkreetseteks toetusmääradeks 70 000 eurot tuuliku kohta ja 12 000 eurot MW kohta. Õigusselguse ja meetme põhjendatusest parema arusaamise huvides tuleks seletuskirjas täiendavalt selgitada nimetatud piirmäärade kujunemist.	valitsuskabineti suunisega, mis 8 tuuliku puhul KOVile ligikaudu 1 miljoni eurot toetuse eraldamist võimaldab. Arvestades kahte väljamakse etappi kujunes ka esimeses väljamakses iga tuulikupositsiooniga lisanduv summa ja teises väljamakses iga megavatiga lisanduv summa.
Evecon OÜ		
33.	Evecon leiab, et loodav meede on igati asjakohane ja toetab tuuleenergia sektori arengut Eestis. See on tekitanud huvi kohalikes omavalitsustes ning meie kogemusel on olnud abiks selgitamisel, miks kohalik omavalitsus võiks olla huvitatud tuuleparkide planeeringute kehtestamisest ning ehituslubade väljastamisest.	**Teadmiseks võetud.**
Kaamos Energy OÜ/KC Energy OÜ		
34.	Leiame, et tegemist on olulise algatusega, mille eesmärk on soodustada tuuleenergia arendamist	**Arvestatud.** Eelnõus on toetuse saamise eelduseks oleva tuulepargi miinimumnõuet

	Eestis ning pakkuda kohalikele omavalitsustele selgemat ja otsesemat kasu tuuleparkide rajamisest. Arvestades kohalike omavalitsuste keskset rolli planeeringute ja loamenetluste läbiviimisel, on sellisel meetmel potentsiaal aidata kaasa nii protsesside kiirenemisele kui ka suuremale koostööle arendajate ja kogukondade vahel. Selleks, et meede täidaks oma eesmärki võimalikult hästi, peame oluliseks meetme väljatöötamisel ka arvestamist Eesti erinevate piirkondade eripäradega. Tulenevalt mitmesugustest piirangutest, sealhulgas looduskaitselistest ja riigikaitselistest tingimustest, ei pruugi kõikides omavalitsustes olla võimalik kavandada suuremahulisi tuuleparke. Seetõttu peame põhjendatuks, et toetuse saamise miinimumnõue ei oleks liiga kõrge ning võiks olla vähemalt 5 tuulikut omavalitsuse kohta senise 8 asemel. Madalam miinimumnõue võimaldaks rohkematel omavalitsustel meetmest osa saada ning arvestaks paremini Eesti ruumilisi ja keskkonnalisi piiranguid. Sellega seoses on oluline kaaluda ka seda, et väiksemate projektide puhul rakenduks proportsionaalne toetus, et mitte jätta toetuse alt välja arendusi, mis jäävad alla miinimummäära. Ka väiksematel tuuleparkidel on oluline roll Eesti taastuvenergia eesmärkide saavutamisel ning neid ei tohiks meetme tingimustega välistada.	korrigeeritud ja senise 8 tuuliku asemel on lävendiks 5 tuulikupositsiooni. Kuivõrd toetuse suurus sõltub tuulikute arvust, peab 1 miljoni euro saamiseks planeeringute ja ehituslubadega olema kaetud kaheksa tuulikut. Kui planeeringus ja ehituslubadega on kaetud 5 tuulikut, on toetuse summa suurus 780 000 eurot.
Sustainable Investments OÜ		
35.	Tuulikute tehniliste parameetrite piiritlemine - Määrata selgelt kindlaks tuulikute tehnilised parameetrid. See hoiab ära olukorrad, kus kehtestatakse detailplaneeringud tuulikutele, mida on reaalsuses majanduslikult/ tehniliselt võimatu	**Mittearvestatud**. Kahjuks ei ole ettepanekus selgitatud, millised oleksid optimaalsed tehnilised parameetrid, mis ettepaneku esitaja hinnangul majanduslikult tasuva tuulepargini viiksid.

	ehitada või teostada. Lisaks miinimum tipukõrgus 245m. Vastasel juhul võib vald kehtestada 5MW "150m tipukõrgusega väiketuulikud" Nii saab vald toetuse, aga tuulepark ei ole teostatav	Planeeringumenetlus on koormav ja on ebaõiglane arvata, et KOV vastutustundliku haldusorganina paneb ressursi üksnes sellesse, et formaalne menetlus toetuse saamiseks läbi viia. Tuulikute arv ja võimsuse nõue on eelnõus sätestatud, see tagab piisava paindlikkuse erinevate lahenduste jaoks.
36.	Toetuste broneerimissüsteemi loomine - Töötada välja toetuste broneerimise süsteem. See annab kohalikele omavalitsustele (KOV) kindluse, kuna praegu ei tea nad, kas nad toetust üldse saavad — seda isegi juhul, kui püsitakse korrektselt etteantud ajaraamis. Probleem - KOV teadmises kas nende töö saab tasustatud. Ettepanek luua Eelarve broneerimise süsteem näitena detailplaneering peab olema algatatud või eriplaneeringu teine etapp algatatud.	**Mittearvestatud**. Sõltumata sellest, milline KOV planeeringu kehtestamiseni jõuab, on toetusele juurdepääs samadel tingimustel kõigil kehtestamiseni jõudnud KOVidel. Eelnõu ei vabasta KOVi haldusülesannete täitmisest. Kui ehitusloa taotlus esitatakse, tuleb seda ka menetleda ja juhul, kui kontrolliesemes olevad nõuded täidetud, tuleb luba välja anda. Seega ei ole mõeldav olukord, et KOV ilma põhjenduseta ehitusloa väljaandmisest keeldub, kui kehtiv planeering rajatise ehitamist võimaldab. Senised projektid on seisma jäänud just planeeringumenetluses ja meede on selgelt suunatud sellele, et motiveerida planeeringumenetlust õiguspäraselt ja senisest kiiremini lõpule viima.
37.	Planeeringualade ja halduse konsolideerimine Tuulikud peaksid paiknema maksimaalselt kahel planeeringualal ning olema ühe või mitme koostööd tegeva osapoole hallata. Sellega välditakse olukorda, kus mitme planeeringualadel kehtestatakse üksikud tuulikud, mille reaalne elluviimine ei ole tehniliselt ega majanduslikult teostatav. Tekib võimalus et igas planeeringualas kehtestatakse 1 tuulik ja vallal on kehtestatud nii 8 positsiooni aga reaalselt pole positsioonid üksikult teostatavad. Nii saab vald toetuse aga riik tuuleenergiat mitte Ettepanek: 8 positsiooni maksimaalselt kahe planeeringu kohta, mis on ühe või koostööd tegevate arendajate hallata.	**Mittearvestatud**. Selleks, et kehtestatakse planeeringud, mis on ka elluviidavad, on toetuse II väljamakse seotud ehituslubade väljaandmisega. Kui planeering ei ole elluviidav ja ühelgi ettevõtjal ehitusloa taotlemise vastu huvi ei ole, II väljamakset KOV ka ei saa.

	(väiksemad planeeringud kui 8 tuulikut toetuse alla ei lähe)	
38.	Arvestades ajaraami, siis 5MW tuulik pole relevantne – ettepanek 6MW. Ettepanek 6mw - 8 tuulikust koosnev tuulepark mis koosneb 5mw tuulikutest pole konkurentsivõimeline	**Mittearvestatud**. Kuna kooskõlastusringil tehti ka vastupidise suunaga ettepanek, on eelnõus tehtud muudatus, mille kohaselt ehituslubade väljamakse saamiseks peab luba olema antud vähemalt 4 MW nimivõimsusega tuulikule. Tegemist on erinevatest kaalutlustest lähtuva valikuga, nagu on lähtutud ka 6 MW lävendi ettepanekus. Eelnõus on lähtutud sellest, et juba 4 MW tuuliku panus tuuleenergia tootmisesse on märkimisväärne. Kuivõrd toetuse II väljamakse on seotud ehituslubadega kaetud megavattide arvuga, on vähetõenäoline, et KOV püüab planeeringumenetluses tuulikute võimsust kunstlikult võimalikult madalale viia.
39.	Maksetaotlus tuleb esitada hiljemalt 30. novembril 2028. a - Kas see kehtib esimese toetuse osale ehk planeeringu kehtestamisele või ka teisele osale ehk ehituslubade väljastamisele?	**Selgitus**. Kõik maksetaotlused, mille alusel soovitakse toetuse väljamakset saada, peavad olema esitatud hiljemalt 30. novembril 2030.
Viru Keemia Grupp		
40.	Toetuse ülempiiri kaotamine Toetame ettepanekut loobuda toetuse maksimaalsest ülempiirist ühe KOVi kohta. Praktikas võib toetuse ülempiiri kehtestamine tekitada olukorra, kus suure arenduspotentsiaaliga omavalitsustes väheneb motivatsioon planeeringuid lõpule viia või uusi arendusi toetada pärast piirmäära saavutamist. See on vastuolus määruse eesmärgiga kiirendada tuuleenergia arendamist. Teeme ettepaneku muuta määrust alljärgnevalt: • toetuse maht ei ole piiratud KOV-ide lõikes; • toetust makstakse kuni meetme eelarve ammendumiseni. Antud lähenemine tekitaks kohalike omavalitsuste vahel konkurentsi ja	**Mittearvestatud.** Eelnõus on jäädud KOVi kohta 5 miljonit eurot toetuse piirmäära juurde. Seega suurte või arvukate tuuleparkide planeeringute puhul on võimalik saada väga märkimisväärne toetussumma. Piirmäära kehtestamise üks eesmärk on taotlusvooru eelarvest toetada enamaid KOVe, kus planeeringud edenevad. Kui piirmäär puudub, on võimalik ka olukord, kus ebaproportsionaalselt suur osa vooru eelarvest liigub ühele KOVile. Eelarve võimalustega tuleb muidugi ka arvestada ja selle juures ei ole küsimus üksnes ühe aasta mahus, vaid kogu meetme kulus. Aga teise aspektina on arvestatud, et tuuleenergia tootmine ei peaks koonduma ainult üksikutesse KOVidesse, vaid varustuskindluse tagamiseks on oluline toetada ka tuuleenergia hajutatud arengut.

	kiirendaks seeläbi planeeringute menetlemise ning riiklike taastuvenergia eesmärkideni jõudmist.	
41.	Varasemate planeeringute arvestamine toetuste maksmisel. Toetame ettepanekut võimaldada KOVidel taotleda toetust ka nende tuuleparkide rajamiseks, mis põhinevad enne 1. jaanuari 2025 kehtestatud planeeringutel. Arendaja vaates on mitmed pika ajalooga projektid jõudmas realiseerimisfaasi alles praegu, tulenevalt keerukatest menetlustest ja turutingimustest. Nende projektide välistamine toetusmeetmest vähendaks oluliselt nii investeeringute atraktiivsust kui ka reaalselt teostatavate tuuleparkide hulka. Seetõttu toetame ettepanekut täiendada määrust vastava sättega, mis võimaldaks kasutada ehitusloa eest makstavat toetust ka varasemate planeeringute alusel kuid uue ehitusloaga rajatavatele tuulikutele. Kokkuvõtteks, VKG Wind OÜ toetab määruse üldpõhimõtteid ning eesmärki edendada tuuleenergia arendamist Eestis. Samas leiame, et meie poolt pakutud muudatused suurendaks meetme tõhusust ning aitaks paremini saavutada riiklikke taastuvenergia eesmärke.	**Mittearvestatud**. Toetuse eesmärk on eeskätt ergutada töösolevate planeeringute edenemist. Toetuse saamise eeldused on seotud planeeringu kehtestamise ja selle elluviimisele asumisega. Seetõttu ei ole ettepanekut arvestatud.
Täiendav mitteametlik kooskõlastusring		
Lääneranna vald		
42.	Palume eelnõu menetlemisel arvestada järgmise ettepanekuga: Muuta määruse eelnõu § 2 lõike 1 punkti 4 ja sõnastada see järgmiselt: „4) KOV omandis oleva energiatõhusama transporditaristu arendamiseks, sealhulgas kergliiklustee rajamiseks, teede mustkatte alla viimiseks või ühistranspordi energiatarbimist vähendava lahenduse kasutuselevõtuks.	**Osaliselt arvestatud.** Kuna eelnõus on tegevustest antud lahtine loetelu, siis eelnõu teksti täiendamist vajalikuks ei pea. Küll aga on täiendatud seletuskirja. Teede mustkatte alla panemist saaks lugeda abikõlblikuks, kui see panustab AÕKS par 161 lg 4 toodud kliima-energiaeesmärkidesse ja taotluses on see seos ka välja toodud.
Pärnu linn		

43.	Pärnu Linnavalitsus toetab põhimõtteliselt riigi eesmärki suurendada taastuvenergia kasutuselevõttu ning peab tervitatavaks, kui riik soovib kohalikele omavalitsustele täiendavaid vahendeid suunata. Kavandatavat toetusskeemi ei saa linnavalitsus aga praegusel kujul toetada. Probleem ei peitu toetuse eesmärgis, vaid selle sidumises kohaliku omavalitsuse ruumilise planeerimise ja ehitusõiguslike otsustega. Eelnõu kohaselt tekib KOVil toetusõigus, kui tema territooriumil on pärast 1. jaanuari 2025 kehtestatud vähemalt viit elektrituulikut võimaldav detailplaneering või eriplaneering (70 000 eurot tuuliku kohta), ning täiendav toetus lisandub, kui planeeringu elluviimiseks antakse ehitusluba. Selline preemiasüsteem kohalike ruumiliste otsuste mõjutamiseks ei tundu üksnes kaheldav — see ongi probleemne, ning selle õiguspärasust tuleb hinnata nii planeerimis- ja keskkonnaõiguse, põhiseaduse kui rahvusvaheliste kohustuste valguses.	**Selgitus** PS § 154 lg 1 kohaselt otsustavad ja korraldavad kohaliku elu küsimusi kohalikud omavalitsused iseseisvalt seaduste alusel. Kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõigus hõlmab ka planeerimisautonoomiat ehk õigust otsustada, kas ja millisel viisil lahendada ruumilise planeerimise küsimusi oma territooriumil. Riigikohtu praktikas on planeerimisautonoomiat käsitatud KOVi enesekorraldusõiguse olulise osana. Ruumiline planeerimine on seejuures riigi ja KOVi jagatud pädevusse kuuluv valdkond: riigil on õigus kehtestada üleriigilisi ruumilise arengu eesmärke ja tingimusi, kuid kohaliku tasandi ruumilise planeerimisega seotud otsustamine kuulub KOVi pädevusse ning selle ülesande täitmisel on KOVil ulatuslik kaalutlusruum. Toetuse saamine on võimalik üksnes siis, kui planeerimismenetlus on läbi viidud õiguspäraselt. Täpsemalt on põhiseaduslikkuse küsimust avatud ka eelnõu mõjusid selgitavas peatükis.
44.	**Avalikkuse osalemine ja Århusi konventsioon** Enne sisulise kriitika juurde asumist väärib eraldi tähelepanu määruse suhe Århusi konventsiooniga — küsimus, mis vajab Õiguskantsleri tähelepanu juba praeguses menetlusetapis. Konventsiooni artikkel 8 näeb ette avalikkuse osalemise täidesaatva võimu määruste ja muude üldkohaldatavate õiguslikult siduvate normide ettevalmistamisel, kui neil võib olla oluline mõju keskkonnale, ning eeldab kaasamist etapis, mil lahendusvariandid on veel avatud. Kavandatav määrus ei ole pelgalt tehniline rahastamisreegel: see loob rahalise stiimuli tuuleparkide planeerimiseks ja hilisemaks	**Arvestatud.** Eelnõu seletuskirja on lisatud täiendavad selgitused.

	ehituslubade andmiseks ning võib seetõttu suunata olulise keskkonnamõjuga ruumiliste otsuste kujunemist. Palume riigil selgelt vastata, kas ja kuidas on hinnatud määruse võimalikku riivet nimetatud konventsiooniga.	
45.	**Planeering ja ehitusluba ei saa olla riigitoetuse teenimise vahendiks** Planeeringu eesmärk on leida ühiskonna, keskkonna ja ruumilise arengu seisukohast sobiv lahendus, kaaludes erinevaid huve, asukohti ja mõjusid. KOV eriplaneeringu puhul on see põhimõte seadusesse eraldi kirjutatud: kohustuslik on asukoha eelvalik mitme võimaliku variandi vahel, keskkonnamõju strateegiline hindamine ja ulatuslik kaasamine. Riigi rahalise preemia sidumine konkreetse planeeringu kehtestamise ja lubatud tuulikute arvuga muudab selle kaalutluse olemust. Sama loogika kandub edasi ka ehitusloa juurde, mille andmise aluseks peavad olema seaduses sätestatud tingimused, mitte riigitoetuse teenimine — ka siis, kui ehitusluba on juba oma olemuselt suuresti seotud otsus, mitte kaalutlusotsus, tekitab selle sidumine rahalise hüvega vähemalt ebakohase signaali ja põhimõttelise vastuolu hea õigusloome tavaga. Kohalik omavalitsus peab saama teha oma ruumilisi otsuseid seadusest, kohalikest vajadustest ja avalikust huvist lähtudes, mitte arvestades, mitu miljonit eurot konkreetne otsus linna eelarvesse toob. Põhiseaduse § 154 kohaselt otsustavad ja korraldavad kohaliku elu küsimusi kohalikud omavalitsused iseseisvalt ning neile võib kohustusi panna üksnes seadusega — kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest tulenev enesekorraldusõigus ei tähenda seega üksnes kohustust riigi eesmärke täita. Ruumiline planeerimine on selgelt KOVi enda	**Selgitus.** Oluline on silmas pidada, et eelnõus toetatavate tegevustena kirjeldatud tegevused on seotud heitkoguse ühikute enampakkumistuluga, mille kasutamise raamistik on sätestatud AÕKSis. Kehtiva AÕKS § 161 kohaselt laekub enampakkumisel saadud tulu riigieelarvesse ning seda kasutatakse kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga kus määratakse muu hulgas kliimapoliitikaga seotud meetmete sihtotstarve. Samuti on seaduses ette nähtud enampakkumistulu kasutamise üldtingimuste ja kriteeriumide kehtestamise kord. Sellest tulenevalt on meetme eesmärk seotud riikliku kliima- ja energiapoliitika elluviimisega. Riigil on õigus suunata tema käsutuses olevat sihtotstarbelist kliimapoliitilist raha meetmetesse, mis aitavad kaasa heitkoguste vähendamisele, energiatõhususele ja taastuvenergia kasutuselevõtule.

	ülesanne, ning riigi õigus kujundada energiapoliitikat ei anna alust siduda kohaliku omavalitsuse kaalutlusotsuseid rahalise preemiaga.	
46.	**Volitusnormi ulatus ja proportsionaalsus** Määrus kehtestatakse atmosfääriõhu seaduse § 161 lõike 3 ja § 182[1] lõike 5 alusel. Nimetatud volitusnormid puudutavad sisuliselt seda, milliste tegevuste rahastamiseks toetust antakse, mitte seda, millise haldusotsuse olemasolust võiks toetuse saamise õigus sõltuda. Haldusmenetluse seaduse § 90 kohaselt saab määruse anda üksnes volitusnormi piiride, mõtte ja eesmärgiga kooskõlas — peab seega olema selgelt põhjendatud, kuidas volitusnorm, mis kõneleb toetatavatest tegevustest, katab mehhanismi, mille puhul toetuse eelduseks on konkreetne KOVi ruumilise planeerimise otsus ja ehitusloa andmine. See väärib seletuskirjas oluliselt põhjalikumat käsitlust kui praegu. Samasse konteksti kuulub ka KOVi enesekorraldusõiguse riive hindamine: kui eesmärk on toetada taastuvenergiat ja KOVide rahastamist, tuleb kaaluda, kas valitud vahend riivab kohaliku omavalitsuse iseseisvat otsustusõigust rohkem, kui eesmärgi saavutamiseks vajalik, ning kas leidub vähem riivavaid alternatiive — näiteks planeerimiskulude, -võimekuse ja vajalike uuringute toetamine või riigi enda tehtav strateegiline arendusalade eelvalik. Sellisel juhul ei sõltuks KOVi rahastamine sellest, kas ta on teinud riigile meelepärase planeerimisotsuse. See oleks ka ausam lahendus: riik toetaks KOVi töö tegemisel, mitte ei maksaks tagantjärele selle eest, et otsus langes riigi soovitud suunas.	**Arvestatud.** Eelnõu seletuskirja on lisatud täiendavad selgitused.
47.	**Ettepanek**	**Mittearvestatud.**

	Selles, et tuuleenergia planeerimise korraldus vajab muutmist, on linnavalitsus riigiga ühel meelel. Senine korraldus, kus tuuleenergia areng toimub suurel määral üksikute arendajaalgatuslike planeeringute kaudu, ei ole ruumilise planeerimise seisukohast piisavalt tõhus. Menetluses on rohkelt planeeringuid, millest paljud kunagi ei realiseeru, mis kulutab kohalike omavalitsuste, riigiasutuste, kogukondade ja arendajate aega ning avalikku haldusressurssi. Samuti osapoolte kulud kohtuvaidlustes, sest enamus tuuleparkide planeeringuid on jõudnud või jõudmas kohtusse. Ootuspärane oleks, et riik pakuks lahenduse, mis vähendaks dubleerivat planeerimist ja aitaks riiklikult sobivad arendusalad varakult kokku leppida. Eelnõu seda ei tee. Selle asemel loetleb § 2 hulga iseenesest põhjendatud, kuid planeerimismenetlusega vaid kaudselt seotud tegevusi — energiatõhusus, taristu, energiasalvestus —, ilma et toetatavate tegevuste hulgas oleks sisuliselt planeerimismenetluste läbiviimist või KOVide planeerimisvõimekuse kasvatamist. Jääb selgusetuks, kuidas kavandatav meede aitab saavutada seletuskirjas väidetud eesmärki tuuleenergia planeeringuid kiirendada. Me ei pea põhjendatuks kavandatava toetusskeemi kehtestamist praegusel kujul. Toetame taastuvenergia arendamise ja KOVide rahastamise eesmärki, kuid peame vajalikuks, et toetus ei sõltuks kehtestatud planeeringutest ega väljastatud ehituslubadest; et toetuse põhirõhk oleks KOVi planeerimis- ja analüüsivõimekuse ning vajalike menetluste toetamisel; et riik tegeleks senisest enam tuuleenergia arendusalade strateegilise eelvalikuga; ning et enne meetme	Leiame, et kavandatud meede on vajalik, mõõdukas ja sobiv, et panustada nii taastuvenergia eesmärkide saavutamisesse kui CO2 heite vähenemisesse. Eelnevalt väljatoodud konkreetsemate küsimuste selgitustega on täiendatud ka seletuskirja.

	kehtestamist oleks analüüsitud selle mõju KOVi enesekorraldusõigusele ja avalikkuse osalemisele, samuti määruse kooskõla Århusi konventsiooni artikliga 8, põhiseaduse ning volitusnormi ja proportsionaalsuse küsimusi. Linn ei vaidlusta riigi õigust ega vajadust taastuvenergiat edendada — vastupidi, just seetõttu ootame lahendust, mis oleks strateegiline, ruumiliselt läbimõeldud ja hea õigusloome põhimõtetega kooskõlas. Palume eeltoodud märkustega arvestada ja toetusmeede enne kehtestamist sisuliselt ümber vaadata.	
Põhja-Pärnumaa vald		
48.	Taastuvenergialahenduste rajamise soodustamine on tervitatav, kuid seda tuleb teha tasakaalustatult ning ühtegi energiaallikat teiste hulgas põhjendamatult eelistamata. Täiendavalt tuleb vaadelda energiamajandust tervikuna ning elektritootmist käsitleda seostatuna soojatootmise, transpordi ja gaasivarustusega. On ütlematagi selge, et energiajulgeoleku tagamiseks on vaja edendada kodumaiste energiaallikate kasutuselevõttu. Samas mõistame, et maksimaalse energiasõltumatuse saavutamine ainult ilmastikust sõltuvate lahenduste abil ei ole majanduslikult teostatav ning importelektri asendamine importmaagaasiga ei suurenda Eesti julgeolekut. Kõnesolev „tuulehoopreemia“ määrus võib küll tekitada omavalitsustele teatava stiimuli tuuleenergeetikat käsitlevate ruumiliste planeeringute algatamiseks, menetlemiseks ja kehtestamiseks, kuid samavõrd halvendada planeeringu koostamise ja keskkonnamõju hindamise kvaliteeti. Samuti ei ole tuulehoopreemia oma suuruse poolest võrreldav varem	**Teadmiseks võetud.**

	kehtinud samalaadse võimestamismeetme raames pakutuga ning võib olla käsitatav nii sisulise kui ka vormilise sekkumisena omavalitsuse planeerimisautonoomiasse. Kui riigi eesmärk on lahendada ligikaudu 700 MW ulatuses uute tuuleelektrijaamade rajamine, tuleks selle riikliku sihi saavutamiseks kaaluda kogu riigi territooriumi hõlmava riigi eriplaneeringu algatamist, et saavutada optimaalne tulemus, järgides arendusalade valikul taastuvenergiadirektiivi (RED III) suuniseid. Tuulepargid tuleks rajada sinna, kus negatiivne mõju (sotsiaalne, majanduslik, kultuuriline ja looduskeskkonnale avalduv) on minimaalne ning saadav kasu maksimaalne. Juba kahjustatud maastike ja pruunalade eelistamise põhimõtteid kätkevad ka kehtiv üleriigiline planeering Eesti 2030+ ning koostatav Eesti 2050. Olete määruse algse versiooniga võrreldes arvesse võtnud tehtud ettepanekuid ning muutnud meetme rahastusallikat, kuid samas jätnud arvestamata häiringute kompenseerimise kontseptsiooni, sarnaselt keskkonnatasude seaduses sätestatud tuuleparkide mõjuala ja häiringutasuga, mille alusuuringutest nähtub eesmärk maksimeerida tuuleenergeetika sotsiaalselt aktsepteeritavust. Seesugune käsitlusviis aga ei lahenda tuuleelektri tootmisega kaasnevate keskkonnahäiringute sisulise ja tervikliku kompenseerimise küsimust. Samuti on väheusutav, et tuulehoopreemia, mille suurus on küll märkimisväärne, võiks soovitud suunas kallutada omavalitsusi, kes seni on hoidunud tuuleenergeetika planeeringute kehtestamisest.	
Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon		
49.	**1. Lisatoetuse rahastus peaks** olema **KOVile prognoositav**	**Mittearvestatud.**

	Eelnõu järgi antakse nii toetust kui ka lisatoetust jooksva taotlusvooru kaudu kuni eelarve ammendumiseni. Planeeringu kehtestamise järel toetuse saamine ei taga seega, et sama planeeringu elluviimisel ja ehituslubade väljastamisel oleks KOVile lisatoetuse maksmiseks vahendeid. Seletuskirja järgi ei broneerita esimese ega teise etapi väljamaksete jaoks eraldi eelarvet. Selline ülesehitus vähendab meetme prognoositavust. KOV võib planeeringu kehtestada ning selle alusel investeeringuid ja tegevusi kavandada, kuid ehituslubade väljastamise ajaks võib meetme eelarve olla ammendunud. Teeme ettepaneku näha ette mehhanism, mille kohaselt planeeringu kehtestamise järel toetuse saanud KOVile reserveeritakse sama planeeringu elluviimisega seotud lisatoetuse vahendid või antakse sellele järgmistes taotlusvoorudes prioriteet.	Seletuskirjas on selgitatud, et meetme peamine eesmärk on toetada tuuleenergia projektide planeeringute kehtestamiseni jõudmist. Ehituslubade väljastamise etapp on toetusega seotud eeskätt seeläbi, et annab indikatsiooni, kas planeering on kehtestatud nii, et selle vastu on arendushuvi ja planeering on elluviidav. Peamine seisak tuuleenergia arendamisel on tekkinud just planeerimismenetluste tõttu, seetõttu on ka toetusmeede nende tõrgete leevendamisele suunatud.
50.	**2. Taotluste esitamise tähtaeg 2028. aastal on liiga lühike** Eelnõu kohaselt suletakse taotlusvoor hiljemalt 31. oktoobril 2028, samal ajal kui projekti abikõlblikkuse periood ning väljamaksed ulatuvad 2030. aastani. Tuuleenergia planeeringute menetlused on pikaajalised ning nende kestus ei sõltu üksnes kohaliku omavalitsuse tegevusest. Menetlusi mõjutavad muu hulgas uuringute kestus, riigiasutuste kooskõlastused, täiendavate analüüside vajadus ja võimalikud kohtuvaidlused. Seda riski on kirjeldatud ka eelnõu kooskõlastustabelis. Kui meetme eesmärk on soodustada praegu menetluses olevate tuuleenergia planeeringute lõpuleviimist, võib 2028. aasta tähtaeg jätta osa sisuliselt perspektiivseid projekte meetmest välja põhjustel, mida KOV ise	**Mittearvestatud.** Meetme eesmärk on kiirendada planeerimismenetlusi. Seetõttu on meetmes taotluste esitamise võimalus ka ajaliselt piiratud.

	kontrollida ei saa. Teeme ettepaneku võimaldada toetuse ja lisatoetuse taotluste esitamist vähemalt 2030. aasta lõpuni või kuni meetme eelarve ammendumiseni.	
51.	**3. Tuulehoo toetuse viimine selle meetme raamistikku võib suurendada** KOVide halduskoormust ja vähendada meetmes osalemise motivatsiooni Meile teeb muret kavatsus siduda Tuulehoo toetus käesoleva CO_2-meetme tingimustega. Eelnõu praegune ülesehitus tähendab KOVile tavapärasest märksa detailsemat toetuse taotlemise ja kasutamise protsessi. KOV peab esitama toetuse ulatuses toetatavaid kulusid sisaldava eelarve ja tegevuste kirjelduse ning tõendama kulude vastavust määruses sätestatud abikõlblikkuse tingimustele. Lisaks kaasnevad maksetaotlused, kuludokumentide esitamine, aruandlus ja KIKi kontroll toetuse kasutamise üle. See muudab algselt kohaliku omavalitsuse motiveerimiseks mõeldud toetuse sisuliselt investeeringutoetuse projektiks, kus KOV peab enne raha kasutamist põhjalikult hindama, milline tegevus ja kulu on abikõlblik, millised dokumendid tuleb esitada ning milliseid kohustusi tuleb toetuse kasutamise järel täita. Näeme siin riski, et eriti väiksemate omavalitsuste jaoks võib toetuse taotlemise ja administreerimisega kaasnev töökoormus muutuda ebaproportsionaalselt suureks. Halvimal juhul võib see viia olukorrani, kus KOV otsustab toetust üldse mitte taotleda ning meetme algne eesmärk – suurendada kohaliku tasandi motivatsiooni tuuleenergia arendamiseks – jääb saavutamata. Palume seetõttu kaaluda Tuulehoo toetuse puhul võimalikult lihtsat ja vähese halduskoormusega lahendust.	**Selgitus.** Toetusmeede oli esialgu kavandatud äärmiselt lihtsa skeemina nii toetuse saaja kui taotlusi menetleva asutuse jaoks. Kooskõlastusringi käigus muutus meetme rahastusallikas, mille kasutamiseks seavad nii direktiiv kui atmosfääriõhu kaitse seadus omad reeglid. Meetme ülesehituses on nende reeglite piires otsitud võimalikult vähekoormavaid lahendusi, samas tuleb rahastusallika reeglitega arvestada.

	KOVile antava tuuleenergia arendamise motivatsioonitoetuse puhul peaks raha kasutamise raamistik olema võimalikult paindlik ning taotlemine ja aruandlus proportsionaalsed meetme eesmärgiga. Kokkuvõttes peab ETEA kavandatavat meedet vajalikuks ja toetab selle eesmärki. Leiame aga, et meetme edukaks toimimiseks peab KOVil olema piisav kindlus toetuse jätkumise osas, realistlik ajaraam ning toetuse taotlemine ja kasutamine ei tohiks tuua kaasa sellist halduskoormust, mis vähendab omavalitsuste motivatsiooni meetmes osaleda.	
Vestman Solar OÜ		
52.	Oleme juba oma 20.03.2026 arvamuses juhtinud tähelepanu olukorrale, kus üks terviklik tuulepark paikneb mitme kohaliku omavalitsuse territooriumil ning kavandatavate tuulikute arv jaguneb KOVide vahel selliselt, et üks KOV täidab toetuse saamiseks kehtestatud minimaalse tuulikute arvu tingimuse, teine aga mitte. Sellisel juhul võib meetme praegune ülesehitus kaasa tuua sisuliselt sama tuulepargi planeerimisel osalevate kohalike omavalitsuste põhjendamatu erineva kohtlemise. Uuendatud eelnõu § 3 lõike 2 kohaselt on KOVil õigus toetust taotleda, kui üks või mitu alates 1. jaanuarist 2025 kehtestatud planeeringut kokku näevad ette KOVi territooriumil vähemalt viie elektrituuliku rajamise võimaluse. Kuigi esialgset kaheksa tuuliku lävendit on vähendatud viiele, ei lahenda muudatus mitme KOVi territooriumil paiknevate terviklike tuuleparkide probleemi. Teeme seetõttu ettepaneku täiendada § 3 lõiget 2 erandiga, mille kohaselt ei kohaldata vähemalt viie elektrituuliku nõuet eraldiseisvalt ühe	**Mittearvestatud.** Meetme eesmärk on toetada KOVe, kelle otsusega võimaldatakse nende territooriumil vähemalt viie elektrituuliku rajamine. Viie tuuliku lävend on seega seotud konkreetse KOVi territooriumil võimaliku arendusmahuga, mitte arendaja projekti kui tervikuga. Ettepaneku arvestamine tähendaks, et toetusele kvalifitseeruvad võrdsena nii ühe tuulikupositsiooni planeeringus ette näinud KOV kui ka 33 positsiooni ettenäinud KOV. Toetusmeetme eesmärk on toetust eraldada ikkagi eeskätt nendele KOVidele, kelle planeeringutes on mh ka KOVi enda tõhusa tegevuse tulemusel ette nähtud minimaalselt viis tuulikupositsiooni. Pakutud erandi korral sõltuks KOVi õigus toetusele muu hulgas teise KOVi planeeringu sisust ja menetluse tulemusest. See muudaks toetuse saamise tingimused keerukaks ja raskendaks seetõttu ka meetme ühetaolist rakendamist. Samuti eeldaks erand täiendavate kriteeriumide kehtestamist selle kohta, millal eri KOVide territooriumile kavandatud tuulikud moodustavad ühe tervikliku tuulepargi. Arenduste koosseis ja piirid

	KOVi territooriumil juhul, kui selle KOVi territooriumile kavandatud vähemalt üks elektrituulik moodustab koos piirneva KOVi või KOVide territooriumile kavandatud elektrituulikutega ühe tervikliku tuulepargi ning tervikliku tuulepargi peale kokku on kavandatud vähemalt viis elektrituulikut. Selline regulatsioon võib tekitada ka meetme eesmärgiga otseselt vastupidise motivatsiooni. KOVil, kelle territooriumile jääb terviklikust tuulepargist üks kuni neli tuulikut, puuduks meetmest tulenev täiendav motivatsioon planeeringu kehtestamiseks, kuigi just selle KOVi ruumiotsus võib olla tervikliku tuulepargi realiseerimiseks vajalik. Pakutud erand ei kaotaks seejuures eelnõus ette nähtud viie tuuliku minimaalset lävendit. Viie tuuliku nõue säiliks tervikliku tuuleenergia arenduse suhtes, kuid selle täitmist hinnataks piiriülese tuulepargi puhul arenduse kui terviku, mitte kohalike omavalitsuste administratiivpiiride järgi.	võivad planeerimis- ja loamenetluse jooksul muutuda ning sama piirkonna tuulikuid võivad kavandada ka erinevad arendajad, kes liiguvad erinevas tempos. Viie tuuliku lävendi vähendamisega võrreldes eelnõu varasema versiooniga on juba laiendatud nende KOVide ringi, kellel on võimalik toetust saada. Ühtlasi võimaldab § 3 lõige 2 nõutava tuulikute arvu täita ühe või mitme planeeringu alusel, mistõttu ei pea viis tuulikut sisalduma ühes planeeringus. Seega leiame, et eelnõus ettenähtud tingimused on piisavalt paindlikud, et planeeringute kehtestamist motiveerida.
53.	Täiendavalt teeme ettepaneku muuta § 3 lõiget 2 selliselt, et toetuse taotlemise õigus ei sõltuks üksnes planeeringuga kavandatud elektrituulikute arvust, vaid alternatiivselt ka kavandatava tuulepargi koguvõimsusest. Teeme ettepaneku, et toetuse taotlemise õigus tekiks lisaks vähemalt viie elektrituuliku rajamise võimalusele ka juhul, kui planeeringuga kavandatavate elektrituulikute kogunimivõimsus on vähemalt 20 MW. Esimeses ettepanekus kirjeldatud mitme kohaliku omavalitsuse territooriumil paikneva tervikliku tuulepargi puhul tuleks nii viie elektrituuliku kui ka 20 MW kogunimivõimsuse tingimuse täitmist hinnata tuulepargi kui	**Mittearvestatud.** Planeeringu kehtestamisel ei ole kohustust määrata tuulikute nimivõimsust. Eesmärk on vältida subjektiivsete ja keeruliselt tuvastatavate andmete kasutamist toetuse eraldamise alusena. Seetõttu on planeeringu kehtestamisel toetuse suuruse arvutamisel aluseks võetud tuulikupositsioonide arv.

	terviku, mitte iga KOVi territooriumi suhtes eraldi. Ettepaneku eesmärk on siduda toetusele kvalifitseerumine paremini meetme tegeliku eesmärgiga ehk uue tuuleenergia tootmisvõimsuse lisandumise ja riiklike taastuvenergia eesmärkide saavutamisega. Eeltoodud kahe ettepaneku koosrakendamisel teeme ettepaneku sõnastada § 3 lõige 2 järgmiselt: „(2) KOVil on õigus toetust taotleda, kui üks või mitu alates 1. jaanuarist 2025. a kehtestatud detailplaneeringut või kohaliku omavalitsuse eriplaneeringut kokku näevad ette KOVi territooriumil vähemalt viie elektrituuliku rajamise võimaluse või elektrituulikute rajamise võimaluse kogunimivõimsusega vähemalt 20 megavatti. Kui KOVi territooriumile kavandatud vähemalt üks elektrituulik moodustab koos piirneva kohaliku omavalitsuse üksuse või üksuste territooriumile planeeritud elektrituulikutega ühe tervikliku tuulepargi, on esimeses lauses sätestatud tingimus täidetud ka juhul, kui tervikliku tuulepargi kohta kokku nähakse ette vähemalt viie elektrituuliku rajamise võimalus või elektrituulikute kogunimivõimsus vähemalt 20 megavatti.“	
Kaamos Energy OÜ/KC Energy OÜ		
54.	Üldiselt oleme toetamas määruse eelnõu eesmärki. Suhtlesime omalt poolt ka KOVi esindajatega sel teemal ning soovime eraldi üle rõhutada, et tuuleenergia planeeringute menetlused on pikaajalised ning sõltuvad sageli KOVist sõltumatutest asjaoludest (erinevad uuringud, riigiametitega kooskõlastused ja kohtuvaidlused). Seetõttu võib taotlusvooru sulgemine 2028. aastal jätta põhjendamatult meetmest välja perspektiivsed projektid kuigi abikõlblikkuse periood kestab 2030. aastani. Palume	**Mittearvestatud.** Meetme eesmärk on kiirendada planeerimismenetlusi. Seetõttu on meetmes taotluste esitamise võimalus ka ajaliselt piiratud.

	võtta taotlusi vastu vähemalt 2030. aasta lõpuni või kuni meetme eelarve ammendumiseni.	
Sustainable Investments OÜ		
55.	Tuulikute tehniliste parameetrite piiritlemine - Määrata selgelt kindlaks tuulikute tehnilised parameetrid (näitena moderne tuulik kondli kõrgusega alates 170m). See hoiab ära olukorrad, kus kehtestatakse detailplaneeringud tuulikutele, mida on reaalsuses majanduslikult/ tehniliselt võimatu ehitada või teostada (näitena kehtestatakse planeering pahatahtlikult 4MW tuulikule aga 150m tipukõrgusega – sellist tuulikut rajada ei ole majanduslikult võimalik).	**Mittearvestatud.** Ei pea põhjendatuks hinnangut, et KOVid pahatahtlikult menetlusi läbi viivad. KOVid haldusorganitena viivad menetluse läbi vastavalt kehtivatele õigusaktidele, otsused alluvad kohtulikule kontrollile ja hinnangu planeeringuga võimalikule tuuliku kõrgusele ja arvule annab mõjuhindamine. Lisaks on ehituslubadega seotud osa toetuse suurus seotud tuulikute võimsusega, seega on eeldatavalt olemas ka piisav motivatsioon mõjuhindamise tulemusel elluviidav ja realistlik planeeringulahendus kehtestada.
56.	Toetuste broneerimissüsteemi loomine - Töötada välja toetuste broneerimise süsteem. See annab kohalikele omavalitsustele (KOV) kindluse, kuna praegu ei tea nad, kas nad toetust üldse saavad — seda isegi juhul, kui püsitakse korrektselt etteantud ajaraamis.	**Selgitus.** Meetme eesmärk on esmalt kiirendada seni planeerimismenetluses toppama jäänud tuuleprojektide edenemist. Seetõttu on meetme kehtivus ka ajaliselt piiratud. Toetuse eesmärk on motiveerida planeeringute kehtestamiseni jõudmist ja luua eeldused, et tuuleparke on võimalik rajada, mitte lihtsalt raha eraldada. Tuleb arvestada, et taotlusvooru eelarve ei ole piiramatu. Seega on paratamatult eelis nendel, kes enne planeeringu kehtestamiseni jõuavad. Ehituslubade väljastamine on lisaks KOVi tegevusele seotud ka arendaja investeerimisotsuse, võrguühenduste jm-ga, mis KOVist ei sõltu. Seetõttu pole ka põhjendatud ehituslubade väljamaksete jaoks eraldi eelarve broneerimine. Toetusi rahuldatakse nende ajalise saabumise järjekorras.
57.	Planeeringualade ja halduse konsolideerimine Tuulikud peaksid paiknema maksimaalselt kahel planeeringualal ning olema ühe või mitme koostööd tegeva osapoole hallata. Sellega välditakse olukorda, kus mitme planeeringualadel kehtestatakse üksikud tuulikud, mille	**Mittearvestatud.** Planeeringute ruumiline ulatus ja arenduste ülesehitus sõltuvad konkreetse piirkonna ruumilistest, keskkonnaalastest ja omandisuhetest ning võivad seetõttu olla põhjendatult erinevad. Toetuse eraldamine on ebamõistlik siduda subjektiivse

	reaalne elluviimine ei ole tehniliselt ega majanduslikult teostatav.	hinnanguga sellele, kas arendajad teevad koostööd või mitte ja millised planeeringuga võimaldatud tuulikud lõpuks ühe arendusprojekti koosseisus realiseeritakse. Eelnõus ette nähtud võimalus arvestada vähemalt viie elektrituuliku nõude täitmisel ühe või mitme planeeringuga võimaldab arvesse võtta KOVi panust tuuleenergia arendamiseks ruumiliste eelduste loomisel, seadmata seejuures toetuse saamist sõltuvusse arendajate ärilistest või organisatsioonilistest valikutest.
58.	Arvestades ajaraami, siis 4MW tuulik pole relevantne – ettepanek 5-6MW.	**Mittearvestatud.** 4 MW puhul on arvestatud eelmises ametlikus kooskõlastusringis esitatud ettepanekuga. Võimsuse sätestamisel eelnõus on tegemist muidugi kaalutlusotsusega, aga paraku ei sisalda ettepanek selgitusi, miks just 5MW ettepaneku esitaja hinnangul relevantsem on. 4MW puhul on arvestatud mh ka sellega, et 4MW tuulikuid on veel hiljuti rajatud (Saarde tuulepark).
TMW Green		
59.	Meetme 20 miljoni euro suurune kogumaht ja 5 miljoni euro piir omavalitsuse kohta võiksid olla paindlikumad. Tuuleparkide planeeringute menetlusajad sõltuvad väga olulisel määral uuringutest, keskkonnatingimustest ja ametkondade nõuetest, mida kohalik omavalitsus ega arendaja alati kontrollida ei saa. Seetõttu võib tekkida olukord, kus sisuliselt aktiivselt menetletav planeering jõuab kehtestamiseni veidi hiljem ning omavalitsus jääb seetõttu toetusest ilma, sest meetme 20 miljoni euro suurune maht on selleks ajaks täitunud. Võimalusel võiks lahendus olla selline, et 20 miljonit eurot ei oleks meetme absoluutne lõplik piir või oleks ette nähtud võimalus meetme	**Mittearvestatud/osaliselt arvestatud.** 20 miljonit eurot esimese vooru korraldamiseks on märkimisväärne riigieelarveline panus, mis tähendaks ca 160 tuulikupositsiooni planeeringute ja ehituslubadega katmist. Eelnõus on jäädud KOVi kohta 5 miljonit eurot toetuse piirmäära juurde. Seega suurte või arvukate tuuleparkide planeeringute puhul on võimalik saada väga märkimisväärne toetussumma. Piirmäära kehtestamise üks eesmärk on taotlusvooru eelarvest toetada enamaid KOVe, kus planeeringud edenevad. Kui piirmäär puudub, on võimalik ka olukord, kus ebaproportsionaalselt suur osa vooru eelarvest liigub ühele KOVile. Eelarve võimalustega tuleb muidugi ka arvestada ja selle juures ei ole küsimus üksnes ühe aasta mahus, vaid kogu meetme kulus. Aga teise aspektina on arvestatud, et tuuleenergia tootmine ei peaks koonduma ainult

	mahtu suurendada juhul, kui nõuetele vastavaid planeeringuid on rohkem. Samuti võiks kaaluda, et 5 miljonit eurot ühe kohaliku omavalitsuse kohta ei oleks absoluutne ülempiir vähemalt seni, kuni meetme üleriigiline eelarve ei ole ammendunud. Kui mõnes omavalitsuses on valmisolek ja reaalne võimalus kehtestada rohkem tuuleenergia planeeringuid, ei peaks meede meie hinnangul seda piirama. Näiteks üks lahendus võiks olla ka see, et planeeringu kehtestamisel makstavate toetuste ülempiir ei ole mitte 2,5MEUR vaid kogu omavalitsusele ettenähtud 5MEUR ning teostamisel makstava osa maht väheneb, vastavalt kehtestamisele makstud osale.	üksikutesse KOVidesse, vaid varustuskindluse tagamiseks on oluline toetada ka tuuleenergia hajutatud arengut.
60.	Toetuse saamiseks tuleks määrata ka tuulikute minimaalne võimsus. Seda peame eriti oluliseks. Kui toetuse suurus ja kvalifitseerumine sõltuvad tuulikute arvust, tuleks vältida olukorda, kus meetme tingimusi on võimalik täita suurema arvu väikese võimsusega tuulikutega, kuigi nende panus Eesti elektritootmisvõimsuse suurendamisse on oluliselt väiksem. Seetõttu võiks eelnõus sätestada toetuse arvestamisel arvesse mineva tuuliku minimaalse nimivõimsuse, näiteks vähemalt 4 MW. See seoks toetuse paremini meetme sisulise eesmärgiga – uue ja arvestatava taastuvenergia tootmisvõimsuse lisandumisega – ning väldiks olukorda, kus üksnes tuulikute arv hakkab mõjutama planeeringulahenduste kujundamist. Alternatiivina võiks kaaluda ka toetuse sidumist vähemalt osaliselt planeeringuga võimaldatava koguvõimsusega (MW), mis kajastaks veel otsesemalt omavalitsuse panust uue taastuvenergia tootmisvõimsuse loomisesse.	**Selgitus.** Planeeringutes ei ole kohustust märkida tuulikute võimsust. Võib eeldada, et kui ehitusloa andmise järgselt on toetuse suurus seotud megavattide arvuga, on KOVil ka motivatsioon vastavalt KSHs kaardistatud võimalustele tuulikute rajamiseks tingimused luua ja puudub motivatsioon kunstlikult väikese võimsusega tuulikute soosimiseks. Kuna väiksemad kui 4MW tuulikud ehitusluba andmise järgselt toetusele ei kvalifitseeru, ongi eelnõus 4MW sisuliselt selleks piiriks, millest allapoole toetust täismahus ei saa.

Rahandusministeerium (mitteametlikult saadetud märkused)		
61.	§ 2 lg 1 p 3: hoone või hooneosa „asendamine“ ei ole praegusel kujul seotud hoonete energiatõhususe nn 3% eesmärki panustamisega (eelnõus ei ole sätestatud eeldust, et vähemalt „uue“ hoone või hooneosa mahus energiatõhususe miinimumnõuetele mitte vastavat pinda tuleks kohaliku omavalitsuse omandist välja arvata). Oluline on, et punktis 3 viidatud juhul kaasneks hoonete energiatõhususe miinimumnõuetele mitte vastavate vähemalt sama pindalaga hoonete avaliku sektori kasutusest välja arvamine. Seda tuleb jälgida hoonete energiatõhususe toetamisel läbivalt. Eelnõud tuleb täiendada vastavate sätetega, näiteks saab kasutada olemasoleva meetme määruse sõnastust ja asjakohast osa määruse seletuskirjast (Kohaliku omavalitsuse üksustele liginullenergiahoonete ehitamiseks antava toetuse kasutamise tingimused ja kord-Riigi Teataja).	**Arvestatud.** Eelnõu § 2 lg 1 punkti 3 on täiendatud.
62.	§ 10 lg 3: lõiget tuleb täiendada viitega teavitamiskohustust reguleerivale määrusele, näiteks sõnastuses „täitma teavitamiskohustust vastavalt Vabariigi Valitsuse määruse „Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise enampakkumisel saadud tulu kasutamise, aruandluse ja teavitamise üldtingimused“ paragrahvile 71“.	**Arvestatud.** Eelnõu teksti on täiendatud.